

Tolomeo ed Alessandro,
overo La corona disprezzata

Ptolemeusz i Aleksander
czyli wzgardzona korona

PERSONAGGI DELL'OPERA

OSOBY

TOLOMEO re d'Egitto, sotto nome
di Osmino pastore.

PTOLEMEUSZ, król Egiptu, jako pasterz
Osmino

ALESSANDRO suo fratello.

ALEKSANDER, jego brat

SELEUCE sposa di Tolomeo,
sotto nome di Delia pastorella.

SELEUCE, żona Ptolemeusza, jako
pasterka Delia

ARASPE re di Cipro.

ARASPE, król Cypru

ELISA sua sorella.

ELISA, jego siostra

DORISBE figlia d'Isauro prencipe di Tiro,
sotto nome di Clori giardiniera.

DORISBE, córka Isaura, księcia Tyru, jako
ogrodniczka Clori

ATTO I

AKT I

Scena I

Scena I

Campagna alle rive del mare

Wieś nad brzegiem morza

Tolomeo, solo

Ptolemeusz, sam

TOLOMEO

PTOLEMEUSZ

Orgoglioso elemento,
ministro il più crudel del mio destino,
di spume procellose a che più t'armi?
e che vòì più levarmi
se mi hai tolto in Seleuce ogni mio bene?
Seleuce si sommerse ed io pur vivo,
né mi sommerge il mar delle mie pene?
Tiranna genitrice,
Cleopatra crudele,
che dall'egizio soglio

Hardy żywiole,
najokrutniejszy władco mego losu,
po co się jeszcze zbroisz w spienione odmęty?
Co jeszcze chcesz mi odebrać,
skoro wraz z Seleuce zabrałeś mi całe szczęście?
Seleuce utonęła, a ja wciąż żyję
i wciąż mnie nie zatapia morze moich cierpień?
Bezlitosna matko,
okrutna Kleopatro,
zrzuciwszy mnie z egipskiego tronu,

tu mi discacci e di innalzarvi tenti
il minor mio germano;
lo soffro e tel perdono,
ma rubbarmi colei che era mia vita
per farne al mio rivale ingiusto dono,
anzi per darla in preda al mar vorace,
se lo soffrisse il misero mio core
degno si renderia del suo dolore.

1/1. Rendimi, o crudo fato,
quel ben che ho tant'amato,
e poi levami il soglio
ch'io no mi dolgo più.
Ma vana è la speranza,
e in un sì rio cordoglio
non perder la costanza
è un perder la virtù.

Rendimi &c.

Perché dunque più tardi,
Tolomeo sventurato,
a finire il tuo mal con la tua morte,
se dell'empia tua sorte
per mitigar lo sdegno
non ti bastò cangiar con rozze lane
il reggio manto e con la gregge il regno?

Va per gettarsi in mare.

Scena II

Alessandro e Tolomeo

ALESSANDRO *di dentro*

Numi, pietà.

próbujesz na nim osadzić
mojego młodszego brata:
ja to zniosę i wybaczam ci;
lecz ty ukradłaś mi tę, która była moim życiem,
by ją bezprawnie oddać memu rywalowi,
co mówię, dać ją na pastwę żarłocznemu morzu:
gdyby i to zniosło moje biedne serce,
zasłużyłoby na swój ból.

Oddaj mi, srogi losie,
to szczęście, które tak kochałem,
a możesz zabrać mi tron,
nie będę się skarżył.
Lecz próżna to nadzieja,
a kto w tak strasznej żałobie
nie straci wytrwałości,
ten utraci swe męstwo.
Oddaj mi....

Na co więc jeszcze czekasz,
nieszczęsny Ptolemeuszu,
dlaczego własną śmiercią nie przerwiesz udręki,
skoro aby uśmierzyć
gniew okrutnego losu,
nie wystarczyło zamienić królewskiej szaty
na zgrzebną wełnę, a królestwa na stado?

Idzie rzucić się do morza.

Scena II

Aleksander i Ptolemeusz

ALEKSANDER *ze środka*

Bogowie, litości.

TOLOMEO

Qual mesta voce ascolto?

ALESSANDRO *di dentro*

Chi mi soccorre, o Ciel.

TOLOMEO

Da un picciol legno
che ne' vicini scogli
si franse, un uomo a noto
va cercando salvarsi
e il lido afferra.

ALESSANDRO *di dentro*

Assistetemi, o dèi.

TOLOMEO

Ma l'onda insana
lo rispinge da terra.
Vado a porgergli aita,
cerco la morte e darò altrui la vita.
Coraggio, amico, stendimi la mano,
già sei fuor di periglio.

Tira fuori dal mare Alessandro.

ALESSANDRO

Ringrazio il Ciel, ma invano
procuro sostenermi,
s'abbagliano i miei lumi,
io manco, io moro.

TOLOMEO

PTOLEMEUSZ

Czyj to żałosny głos słyszę?

ALEKSANDER *ze środka*

Kto mi pomoże, o Nieba.

PTOLEMEUSZ

Od łódki,
która rozbiła się o pobliskie
skały, płynie jakiś człowiek
i próbując się ratować,
brzegu się chwyta.

ALEKSANDER *ze środka*

Pomóżcie mi, o Bogowie.

PTOLEMEUSZ

Lecz wzburzona fala
odpycha go od lądu.
Ruszam mu z pomocą:
sam szukam śmierci, a jemu dam życie.
Odwagi, przyjacielu, podaj mi rękę,
już nic ci nie zagraża.

Wyciąga z morza Aleksandra.

ALEKSANDER

Dziękuję Niebu, lecz na próżno
próbuję utrzymać się na nogach,
moje oczy ślepną,
słabnę, umieram.

PTOLEMEUSZ

Ei sviene,
a quel vicino sasso
adagiarlo conviene.

Lo appoggia ad un sasso.

Ma, giusti dèi, che miro!
Non è questi Alessandro,
il perfido germano
che con la madre a' danni miei congiura?
Ah se della natura
non conobbe le leggi il lor vil petto,
se ne scordi anch' il mio, che il Cielo istesso
mi dà in man la vendetta,
e contro chi d'umanità si spoglia
ad esser inuman ragion mi detta.
Sì, sì, s'uccida l'empio.
Ma che, di colpa che in altrui condanno
io seguirò l'esempio?
io del fraterno sangue
vorrò macchiarmi e con sì fiero eccesso
giustificar in me l'odio materno?
No, viva, e quella vita
che poc' anzi gli ho dato
sia due volte mio dono: avrò il piacere
d'averlo reso doppiamente ingrato.

2/2. Cielo ingiusto, potrai fulminarmi
ma non potrai farmi
de' fulmini reo.
Se bersaglio sarò de' tuoi strali
avrà de' miei mali
non del core un indegno trofeo.
Cielo ingiusto &c.

On mdleje,
trzeba go ułożyć
na tym kamieniu.

Opiera go o kamień.

Lecz cóż widzę, sprawiedliwi bogowie!
Czy to nie Aleksander,
zdradziecki brat,
który wraz z matką spiskuje przeciwko mnie?
Ach, skoro ich podłe serca
nie znają praw natury,
niech i moje o nich zapomni: oto samo Niebo
powierza mi zemstę,
pozwalając mi być okrutnym
wobec tego, kto zatracił człowieczeństwo.
O tak, niech się zabije ten nędznik.
Lecz jak to, potępiając jego winę
miałbym pójść w jego ślady?
Krwia braterską
miałbym się splamić i straszliwym występkiem
usprawiedliwić w sobie matczyną nienawiść?
Nie, niech on żyje, i niech to życie,
które przed chwilą mu dałem,
będzie podwójnym darem: z rozkoszą
uczynię go podwójnie niewdzięcznym.
Niesprawiedliwe niebo, możesz razić
mnie gromem. ale nie zdołasz
sprawić, bym to ja raził strzałą.
Jeśli obierzesz mnie za cel swoich strzał,
twoim haniebnym trofeum nie będzie
moje serce, lecz moje nieszczęścia.
Niesprawiedliwe Niebo....

Parte.

SCENA III

ELISA ed ALESSANDRO *svenuto*

ELISA

Dove, dove, o miei passi
cui solo è guida un forsennato amore,
errando v'aggirate
e per queste del mar solinghe rive
vaneggiando cercate
chi sol de' miei pensieri è porto e scoglio,
chi amar non devo ed adorar io voglio?

3/3. Voglio adorar, ma chi?

Ahi che senza rossor
non lo so dir.

Vanta la piaga amor,
ma con che dardo poi
il seno mi feri
teme scoprir.

Voglio &c.

Ahi Elisa infelice,

dov'è il tuo vano orgoglio?
E il tuo superbo petto
come d'un vil pastor?... ma quale oggetto
si presenta a' miei lumi?
O semivivo o estinto
chi giace in questo lido?
Al volto ed alle spoglie
non volgar mi rassembra,
ma le sopite membra
già l'alma desta ai consueti uffici.

Odchodzi.

SCENA III

Elisa i nieprzytomny Aleksander

ELISA

Dokąd, dokąd zmierzacie,
moje zbłąkane kroki? Wasz
jedyny przewodnik to szalona miłość;
na tych odludnych morskich brzegach
bezrozumnie szukacie tego,
kto jest jedynym portem i opoką dla moich myśli,
kogo nie wolno mi kochać i kogo pragnę wielbić.

Pragnę wielbić, lecz kogo?

Ach, nie umiem powiedzieć,
nie oblewając się rumieńcem.

Miłość chlubi się raną,
ale boi się odkryć,
jaką strzałą
zraniła mi serce.

Pragnę....

Ach, nieszczęsna Eliso,

gdzie twoja próżna duma?
Jak to, twoje dumne serce
i nędzny pasterz?... lecz cóż to
za widok przedstawia się moim oczom?
Ktoś leży na tym brzegu:
żyje jeszcze czy martwy?
Twarz i ciało
nie wydają mi się pospolite;
ale oto dusza już budzi uśpione członki,
przywraca je do zwykłych zadań.

ALESSANDRO

rinviene

Vivo ancora? ah non so, l'aure felici
forse de' Campi Elisi io già respiro,
Se d'una deità l'aspetto miro.

ELISA

Chi sei, palesa pur tuoi casi e nome
a chi render ti può men infelice.
D'Araspe, che qui regna,
la sorella son io.

ALESSANDRO

Lontan dal vero
nel crederti una dea non fu il pensiero,
più che donna ti rende
la tua real grandezza
e non men la bellezza,
né di labro servil lusinghe ascolti;
vanto anch'io reggio sangue:
son Alessandro, il figlio
di Cleopatra che in Egitto impera,
e con le armate navi
che in questo mar tu vedi
per comando materno in Cipro venni
a cercar Tolomeo,
mio germano maggior, che qui s'asconde.
Volsi approdar col palischermo al lido
ma urtai ne' scogli e mi trovai nell'onde.
Me ne sottrassi a nuoto
e col soccorso ancor di braccio ignoto

ALEKSANDER

odzyskuje przytomność

Wciąż żyję? ach, nie wiem, może już wdycham
szczęśliwy powiew z Pól Elizejskich.
Wszak patrzę na boginię.

ELISA

Kim jesteś, wyjaw swoje imię i niedole
tej, która może ulżyć twoim nieszczęściom...
Jestem siostrą
Araspe, króla tych ziem.

ALEKSANDER

Niedaleka od prawdy
była moja myśl, kiedy uznała cię za boginię,
bo twoja królewska wielkość
i nie mniejsza uroda
więcej niż kobietą cię czynią.
Nie słuchasz pochlebstw z ust służalca:
we mnie też płynie królewska krew:
jestem Aleksandrem, synem
Kleopatry, władczyni Egiptu,
i z uzbrojonymi okrętami,
które widzisz na tym morzu,
z rozkazu matki przybyłem na Cypr
w poszukiwaniu Ptolemeusza,
mojego starszego brata, który się tu ukrywa.
Chciałem przybić do brzegu szalupą,
ale uderzyłem w skały i wpadłem do wody.
Udało mi się wypłynąć
i dzięki pomocy nieznajomego, który podał

toccai la terra appena
che de' sensi restai
privo qual mi trovasti.
Ma se condurmi a quei sovrani rai
che ne' tuoi lumi accogli
solo così poteva il mio destino,
benedico il naufragio e bacio i scogli.

ELISA

Perdonami, o signore,
se prima non conobbi il tuo gran merito,
e ti compiacci intanto
del disagio sofferto
nel qui vicino mio, benché al tuo grado
poco decente, albergo
prender qualche ristoro.

ALESSANDRO

Verrò per ubbidirti.
(Ma pria dirti vorrei che già t'adoro.)
4/4. Non lo dirò col labro,
che tant'ardir non ha.
Forse con le faville
dell'avide pupille
per dir come tutt'ardo
lo sguardo parlerà.
Non &c.

Partono.

SCENA IV

Campagna con villa deliziosa d'Araspe.

mi ramię, wyjść na stały ląd;
zaraz potem straciłem przytomność,
i tak mnie znalazłaś.
Lecz jeśli tylko w ten sposób los mógł mnie
doprowadzić do królewskich promieni,
które lśnią w twoich oczach,
błogosławię katastrofę i całuję skały.

ELISA

Wybacz mi, o panie, że nie od razu
rozpoznałam twoją wysoką godność.
Teraz, po tylu trudach,
zechciej zażyć
miłego odpoczynku
w mojej pobliskiej siedzibie,
choć zbyt jest dla ciebie skromna.

ALEKSANDER

Przyjdę, by spełnić twoją wolę.
(Ale najpierw ci powiem, że już cię uwielbiam).
Nie wyrażę tego ustami,
nie mają tyle śmiałości.
Może mój wzrok
przemówi błyskiem
spragnionych źrenic,
by ci powiedzieć, jak płonę.
Nie....

Wychodzą.

SCENA IV

Wieś, urocza willa Araspe

Seleuce, e poi Araspe

SELEUCE

Quest'è pur Cipro, e queste
le campagne pur sono ove il mio sposo
so che con nome ed abito mentito
all'insidie materne oggi s'asconde.
E pur tre volte in cielo
comparve e s'occultò, la dea di Delo
da che lo cerco invano. Ahi crudo amore
dagli occhi sì lontano
perché mel tieni e sì presente al core?

5. Amor, tu che lo sai,
dimmi, dov'è il mio ben?
Mi volgo ad ogni fronda,
m'arresto al suon dell'onda,
ma non lo trovo mai
se non dentro il mio sen.
Amor &c.

Egli pur com'ogn'altro
forse nel mar mi crederà sommersa
da che sommerso vi restò quel legno
che a Trifone il tiranno
dovea portarmi.

ARASPE

Delia, Delia, ascolta.

Esce.

SELEUCE

Oh che importuno incontro.

Seleuce, później Araspe

SELEUCE

To właśnie Cypr, i wiem, że
na tych ziemiach mój mąż
w przebraniu i pod fałszywym imieniem
ukrywa się dziś przed intrygami matki.
Już trzy razy pojawiła się na niebie
i znikła bogini z Delos,
odkąd daremnie go szukam. Ach, okrutna miłości,
dlaczego trzymasz go tak daleko
od moich oczu, i tak blisko mojego serca?

Miłości, ty która wiesz,
powiedz mi, gdzie jest mój najdroższy?
Odwracam się na każdy szelest,
zastygam na dźwięk fal,
lecz nigdzie go nie widzę,
jest tylko w moim sercu.
Miłości....

Może i on, tak jak wszyscy inni,
myśli, że utonęłam w morzu,
bo zatonął statek,
który miał mnie zawieźć
do tyrana Trifone.

ARASPE

Delio, Delio, posłuchaj.

Wychodzi.

SELEUCE

Och, co za spotkanie nie w porę.

ARASPE

Dove così soletta e sì pensosa ne vai?

SELEUCE

Chi sì lontana è da' piaceri
come son io, non brama
altri compagni aver che i suoi pensieri.

ARASPE

Sempre mesta e dolente
t'hai da lagnar del fato,
quando potresti, o dio,
render te più contenta e me beato!

Scena V

Dorisbe e li medesimi

SELEUCE, ARASPE

Non so capirti.
ancora non intendi il linguaggio
d'un'alma che t'adora?

DORISBE

Che sento, oimè, che vedo,
di Delia Araspe amante?

SELEUCE

Signor, che scherzi io credo.

ARASPE

Anzi tu prendi a gioco
d'un fido petto il più sincero foco.

ARASPE

Dokąd zmierzasz, sama i taka zamyślona?

SELEUCE

Kto tak jak ja daleki jest
od radości, nie pragnie
innych towarzyszy niż własne myśli.

ARASPE

Ciągle smutna i zboląła
narzekasz na los,
tymczasem, na Boga! mogłabyś
i siebie ucieszyć, i mnie uszczęśliwić!

SCENA V

Dorisbe, ci sami

SELEUCE, ARASPE

Nie potrafię cię zrozumieć.
Jeszcze nie pojmujesz języka
duszy, która cię uwielbia?

DORISBE

Co słyszę, o ja nieszczęsna, co widzę,
Araspe kochankiem Delii?

SELEUCE

Panie, wydaje mi się, że żartujesz.

ARASPE

Nie, to ty obracasz w żart
najszczerzy płomień wiernego serca.

DORISBE

(Soffrir non posso più: vò disturbarli)

Signor, sappi che giunto

è qui da poch'istanti

il prencipe d'Egitto.

ARASPE

So ben che questi mari

egli scorrea con ben armati legni.

SELEUCE

(Cielo, non son finiti anche i tuoi sdegni.)

ARASPE

Ma come in questo lido

ha potuto approdar?

DORISBE

Da tua sorella,

che qui lo fé scortar, l'intenderai.

ARASPE

Vado, che la tardanza

non avrebbe discolpa.

Vado, ma lascio qui la mia speranza.

6/5. Vezzosi lumi,

a vagheggiarvi

ritornerò.

Siete i miei numi,

voglio adorarvi

finché potrò.

Vezzosi &c.

DORISBE

(Nie zniosę tego dłużej, idę im przeszkodzić)

Panie, dowiedz się, że przybył

tu przed chwilą

książę Egiptu.

ARASPE

Wiem, że pływał po tych morzach

dobrze uzbrojonymi okrętami.

SELEUCE

(Niebo, nie ucichł jeszcze twój gniew)

ARASPE

Lecz jak to się stało,

że przybił do tego brzegu?

DORISBE

Dowiesz się od swojej siostry,

która kazała go tu przyprowadzić.

ARASPE

Idę, bo nie mógłbym

sobie wybaczyć zwłoki.

Idę, ale zostawiam tu swoją nadzieję.

Urocze oczy,

wrócę tu,

by was podziwiać.

Jesteście moimi bóstwami,

chcę was wielbić

dopóki będę mógł.

Urocze....

Scena VI

Seleuce i Dorisbe

DORISBE

Delia, questa mercede
all'amor mio tu rendi?
cos'è le sante leggi
dell'amicizia osservi?

SELEUCE

Clori, o scherzi o vaneggi:
in che t'offesi mai?

DORISBE

Tu il cor d'Araspe
mi togli, e non m'offendi?

SELEUCE

Per me, Clori, ti giuro
che sarà sempre tuo d'Araspe il core,
che noia e non amore
destano in me le finte sue lusinghe.
Ma tu con qual speranza
nutrir un foll'ardor puoi nel tuo petto
se il tuo stato ineguale
al sangue suo reale
non potrà mai giustificare l'affetto?

DORISBE

Ah Delia, tu non sai...

SELEUCE

Che non so? Parla pure, in me confida.

SCENA VI

Seleuce i Dorisbe

DORISBE

Delio, tak mi odpłacasz
za moją miłość?
Tak przestrzegasz
świątych praw przyjaźni?

SELEUCE

Clori, żartujesz czy bredzisz:
czym cię kiedykolwiek zraniłam?

DORISBE

Nie ranisz mnie,
odbierając mi serce Araspe?

SELEUCE

Clori, przysięgam ci,
że serce Araspe zawsze będzie twoje,
i że jego pochlebstwa budzą we mnie
znużenie, nie miłość.
Ale czego się spodziewasz,
sycąc w piersi szalony płomień?
Przecież nie dorównujesz stanem
jego królewskiej krwi, więc nic
nie zdoła usprawiedliwić tego uczucia.

DORISBE

Ach, Delio, ty nie wiesz...

SELEUCE

Czego nie wiem? Mów, zaufaj mi.

DORISBE

Sappi dunque ch'io sono
l'infelice Dorisbe,
figlia d'Isauro che ha di Tiro il soglio,
ove Araspe l'infido,
ospite già del mio buon genitore,
mi giurò eterna fede e poi spergiuro
pose in eterno oblio
la fé giurata, i numi e l'amor mio.

SELEUCE

Ma come or qui dimori
e col nome di Clori
giardiniera ti fingi?

DORISBE

Qui dal paterno tetto
fuggendo mi condussi, e per far prova
se nell'ingrato petto
del mio perfido amante
la fiamma sua primiera
poteva risvegliare il mio sembiante,
mi finsi giardiniera,
che dell'erbe e de' fiori
sin da' prim'anni
la coltura appresi,
e in quest'amena villa ove ben spesso
ei con Elisa viene
m'introdussi, sperando
trovar qualche ristoro alle mie pene.

SELEUCE

DORISBE

Dowiedz się zatem, że jestem
nieszczęśliwą Dorisbe,
córka Isaura, władcy Tyru,
gdzie niewierny Araspe,
goszcząc u mojego dobrego ojca,
przysiągł mi wierność na wieki;
potem zdrajca na wieki zapomniał
przysięgę, bogów i moją miłość.

SELEUCE

Ale dlaczego tu jesteś
i pod imieniem Clori
udajesz ogrodniczkę?

DORISBE

Przybyłam tu, uciekając
spod ojcowskiego dachu, żeby się przekonać,
czy w niewdzięcznym sercu
niewiernego kochanka
mój widok może jeszcze
rozbudzić dawny płomień;
przebrałam się za ogrodniczkę,
bo od najmłodszych lat
uczyłam się uprawiać
zioła i kwiaty:
zakradłam się więc do tej uroczej willi,
gdzie on często przychodzi
z Elisą, w nadziei,
że znajdę jakąś pociechę w moich niedolach.

SELEUCE

E di Clori nel volto
quel di Dorisbe ei non conobbe mai?

DORISBE

Presto ancor dalla mente
s'allontana un ogetto
che più non è del core. Ei ben sovente
mi vede e mi favella,
ma non mi riconosce
o pur finge così l'alma rubella.

SELEUCE

Compatisco i tuoi casi,
che se un giorno saprai
tu ancora i miei, pur li compatirai.

7/6. È un grave martire
vedersi tradire
da chi più s'amò.
Ma poi se dolore
si trovi maggiore
io sola lo so.
È un &c.

Parte.

DORISBE

E qual pena più ria,
e qual può darsi mai più crudo affanno
che aver il tradimento per mercede
e veder dalla fede uscir l'inganno?

Ma che sarebbe, o Cieli,

se congiurasse ancora

Delia in tradirmi, or che i miei casi e 'l nome

A czy on w twarzy Clori
nigdy nie rozpoznał Dorisbe?

DORISBE

Szybko znika
z myśli to, czego
już nie ma w sercu. On często
mnie spotyka i rozmawia ze mną,
ale mnie nie poznaje,
albo tylko udaje, uparta dusza.

SELEUCE

Współczuję ci w cierpieniach;
kiedy pewnego dnia poznasz moje,
ty też będziesz mi współczuć.

Wielka to męka,
gdy zdradza ten,
kogo najbardziej kochałaś.
Czy istnieje
większy ból,
sama nie wiem.
Wielka to...

Odchodzi.

DORISBE

Czy może być gorsza udręka,
czy może być sroższe cierpienie
niż dostać w nagrodę zdradę
i widzieć, jak z wierności rodzi się kłamstwo?

Lecz co by było, o Nieba,

gdyby jeszcze i Delia

knuła przeciwko mnie, teraz, gdy nieostrożnie

incauta le svelai? No, parmi pure
che non lo potrà far la sua virtude.

Ah che possono più le mie sventure?

Alma avvezza a pene e affanni
mai non spera ombra di ben.

Se si avanza in lei la speme
perché teme

novi inganni,

la discaccia allor dal sen.

Alma &c.

SCENA VII

Araspe e Dorisbe

ARASPE

Clori, Delia dov'è?

DORISBE

Disse partendo
che ben lungi di qua volgea le piante.

ARASPE

E che mi fugge?

DORISBE

Io così penso.

ARASPE

Ah Clori,
con dirlo m'uccidesti.

DORISBE

(Or soffri, ingrato,

wyjawiłam jej swoje imię i losy? Nie, jednak
wydaje mi się, że jej cnota na to nie pozwoli.

Ach, na cóż jeszcze zdadzą się moje niedole?

Dusza przywykła do trosk i katuszy
nie oczekuje żadnego dobra.

Jeśli została w niej krztyna nadziei,
wypędza ją z serca,

obawiając się

nowych zrad.

Dusza....

SCENA VII

Araspe i Dorisbe

ARASPE

Clori, gdzie jest Delia?

DORISBE

Odchodząc, powiedziała,
że kieruje swe stopy daleko stąd.

ARASPE

To dlatego, że ucieka przede mną?

DORISBE

Tak uważam.

ARASPE

Ach, Clori,
tymi słowami zadałaś mi śmierć.

DORISBE

(Więc cierp, niewdzięczniku,

soffri ancor tu parte di quei dolori
che a me patir tu fai.)

ARASPE

Ma perché sprezza
un reggio petto che per lei si strugge?

DORISBE

Tu perché segui chi ti sprezza e fugge?

ARASPE

Perché amore mi sforza.

DORISBE

Eh che l'amore
corrispondenza chiede,
né si ferma, né cresce ove non trova
eguale amore e fede.
E tu la trovaresti in altro ogetto
assai di te più degno.

ARASPE

Clori non mi dir più, ch'io cederei
per posseder costei corona e regno.
Tu, se d'essermi grata
brami, vanne e procura in tutti i modi
a me di ricondurla.

DORISBE

E se ostinata rigetta la tua brama?

ARASPE

Mi darà amor consiglio.

wycierp chociaż część tego,
co ja cierpię przez ciebie).

ARASPE

Dlaczego ona gardzi
królewskim sercem, które dla niej usycha?

DORISBE

A dlaczego ją ścigasz, skoro tobą gardzi i ucieka?

ARASPE

Bo zmusza mnie miłość.

DORISBE

Och, przecież miłość
wymaga wzajemności, nie zagości
i nie rozwinie się tam, gdzie nie spotka
równej sobie miłości i wierności.
A ty mógłbyś ją znaleźć u kogoś innego,
o wiele godniejszego ciebie.

ARASPE

Clori, nie mów nic więcej; oddałbym
koronę i królestwo. żeby ją zdobyć.
Ty, jeśli pragniesz zyskać moją wdzięczność,
idź i postaraj się wszelkimi sposobami
przyprować ją do mnie.

DORISBE

A jeżeli zawzięta odrzuci twoją żądzę?

ARASPE

Miłość będzie moim doradcą.

DORISBE

Io t'ubbidisco, ma prima torno a dirti: ama chi t'ama.

La tortorella
quando si lagna
alla compagna
dice così:
"Ama chi t'ama
e a chi ti brama
torna fedel
come lo fosti un dì."
La tortorella &c.

Parte.

ARASPE

Delle mie fiamme antiche
le memorie sopite
va destando costei, ma nel mio petto
per ben scolpire amor di Delia il volto
pria ne ha cancellato ogn'altro ogetto.

SCENA VIII

Araspe ed Alessandro

ALESSANDRO

Signor, troppo cortesi
son quegl'uffici onde con la sorella
gareggi in obligarmi
(ed essa agl'occhi miei pur troppo è bella).

ARASPE

DORISBE

Zrobię, co każesz, ale najpierw powtórzę: Kochaj tę, która kocha ciebie.

Turkaweczka,
skarżąc się
przed towarzyszką,
tak mówi:
„Kochaj tego, kto cię kocha;
wróć do tego, kto cię pragnie,
i bądź mu wierna,
tak samo jak dawniej.”
Turkaweczka.....

Odchodzi.

ARASPE

Budzi we mnie uśpione
wspomnienia dawnych płomieni,
lecz miłość, by mocno wryć
w moim sercu oblicze Delii,
wytarła z niego wszystkie ślady.

SCENA VIII

Araspe i Aleksander

ALEKSANDER

Panie, wdzięczny jestem
za nazbyt szlachetną troskę,
jaką mnie otaczacie ty i twoja siostra
(a ona w moich oczach nazbyt jest piękna).

ARASPE

Anzi, poco al tuo merto
offrir si puote in poveri tuguri,
ma è tutto tuo il mio regno,
e dove il mio potere
si stende, puoi disporne al tuo piacere.

ALESSANDRO

E gradisco ed accetto
la generosa offerta:
ben sai che qui di Tolomeo la traccia
venni a seguir, poiché notizia certa
ebbe la genitrice
che egli in queste campagne
per fuggire il suo sdegno
sconosciuto dimora;
onde trovarlo e ricondurlo avvinto
sotto il materno impero,
se tu m'assisterai, ben presto spero.

ARASPE

Che Tolomeo restar qui possa occulto
oggi sol m'è palese, anzi la fama
divolgò già di lui che in Siria fosse,
ov'egli ben sapea
che Seleuce sua sposa
mandata dalla madre era a Trifone.

ALESSANDRO

Ma poi sapendo ancora
che Seleuce nel mar restò sommersa,
debbe mutar consiglio
e qui fermarsi, ove credea lontano
rendersi dal periglio.

Ależ skąd, nasze biedne lepianki
są zbyt skromne, by cię gościć,
ale całe moje królestwo należy do ciebie,
i jak daleko sięga moja władza,
możesz nią do woli dysponować.

ALEKSANDER

Chętnie przyjmuję
szczodry dar.
Jak wiesz, przybyłem tu
śladem Ptolemeusza, ponieważ matka
dostała wiarygodną wiadomość,
że uciekając przed jej gniewem,
przebywa on na tych ziemiach,
przez nikogo nie rozpoznany.
Chcę więc go odnaleźć, pojmać
i z twoją pomocą jak najszybciej
oddać pod władzę matki;

ARASPE

Dopiero dziś dowiaduję się, że Ptolemeusz
może się tutaj ukrywać; wcześniej
krążyły wieści, że jest w Syrii:
wiedział przecież, że to tam
matka wysłała do Trifona
jego żonę, Seleuce.

ALEKSANDER

Ale pewnie później, kiedy się dowiedział,
że Seleuce utonęła w morzu,
zmienił plany
i zatrzymał się tutaj, sądząc,
że będzie z dala od niebezpieczeństwa.

ARASPE

In ogni più remota
parte di questo regno
spiato egli sarà;
ma tu, signor, potrai nella città
aver albergo di te meno indegno.

ALESSANDRO

Anzi, più mi diletta
di sì amene campagne il bel soggiorno
(perché sol dov'è Elisa, il mio bel sole,
può sereno per me nascere il giorno).

ARASPE

Puoi dove più t'aggrada
restare o gir, qui sarò teco anch'io
(e in Delia rivedrò l'idolo mio).

ALESSANDRO e ARASPE

a due

10/8. Verdi piagge, selve amene,
sète reggia del mio cor,
sète stanza del mio bene,
sète un ciel del dio d'amor.
Verdi &c.

SCENA IX

Campagna con veduta di capanne pastorali.

Elisa e Tolomeo

ELISA

ARASPE

Wytropimy go nawet
w najdalszym zakątku
tego królestwa:
ale ty, panie, mógłbyś znaleźć
w mieście godniejszą siebie siedzibę.

ALEKSANDER

Nie, bardziej mnie cieszy
miły pobyt na tej uroczej wsi
(bo tylko tu gdzie jest Elisa, moje piękne słońce,
wstaje dla mnie pogodny dzień).

ARASPE

Możesz zostać lub odejść dokąd
sobie zażyczysz; ja będę z tobą
(i znów zobaczę Delię, moje bóstwo).

ALEKSANDER i ARASPE

w duecie

Zielone zbocza, radosne lasy,
jesteście pałacem mojego serca,
jesteście komnatą mojego szczęścia,
jesteście niebem boga miłości.
Zielone.....

SCENA IX

Wiejski krajobraz z pasterskimi szalaszami.

Elisa i Ptolemeusz

ELISA

O cari agl'occhi miei rustichi alberghi
ove dimora il mio vezzoso Osmino,
da voi parmi che l'aura
soavemente spiri
ed ad avvicinarsi
conforti i miei sospiri
dicendo lor che se trovare io voglio
ristoro alle mie pene
ho da cangiar con la capanna il soglio.
Ah che è troppo viltà. Ma Osmin qui viene.

TOLOMEO

Ancor non sète sazi, astri tiranni?
Ancor sazia non sei, nemica sorte?
Già lo so, la mia morte
si vuole, e pronto sono ad incontrarla,
ma perché se poc'anzi
nel mar corsi a cercarla,
voi m'impediste, o Cieli? Ah ben v'intendo,
vi pare che era a me troppo conforto
poter morir dove il mio bene è morto.

ELISA

Osmino, Osmin, sempre dolente e mesto
t'ho da trovar?

TOLOMEO

Non ha la mia sventura
termine alcuno, e in me il dolore omai
trasformòssi in natura.

ELISA

Dimmi, ed io non potrei

O, drogie moim oczom wiejskie siedziby,
w których przebywa mój uroczy Osmino,
wydaje mi się, że to od was
tak słodko wieje wiatr,
a gdy się zbliżam,
wtóruje moim westchnieniom,
mówiąc im, że jeśli chcą znaleźć
ulgę w swoich cierpieniach,
muszę zamienić tron na szałas.
Ach, zbyt tu biednie. Lecz oto zbliża się Osmino.

PTOLEMEUSZ

Jeszcze nie jesteście syte, okrutne gwiazdy?
Jeszcze nie jesteś syty, wrogie losie?
Już wiem, chcecie mojej śmierci;
jestem gotów wyjść jej naprzeciw;
lecz dlaczego, o Nieba, przeszkodziłyście mi,
gdy przed chwilą biegłem do morza,
by jej szukać? Ach, dobrze was rozumiem, sędzicie,
że zbyt wielką ulgą byłoby dla mnie umrzeć
tam, gdzie umarła moja najdroższa.

ELISA

Osmino, Osmino, zawsze będziesz taki smutny i
zbołały?

PTOLEMEUSZ

Moje nieszczęście nie ma
kresu, a ból stał się już
moją naturą.

ELISA

Powiedz, czy nie mogłabym

far che fia men severo il tuo destino?

TOLOMEO

Non so se lo potran né pure i dèi.

ELISA

Eh che tanto infelice
non sei come tu pensi, anz'io so bene
che v'è chi cangeria teco le pene.

TOLOMEO

Cangiarle non poss'io,
che troppo fisse al cor sempre mi stanno.

ELISA

Ed io per sollevarti
vorrei prenderne in me tutto l'affanno.
(Ma troppo dissì, o dio!
e se più qui dimoro,
o mi discopro o moro.)
Osmin, mutando ciel si muta sorte,
tu quel della campagna
mutarai con la corte; ivi fortuna
ti porgerà le chiome.

TOLOMEO

Ah mia signora, e come
alla corte poss'io...

ELISA

Non replicarmi più, ma alla vicina
mia villa vieni, ove t'aspetto. Addio.
Addio direbbe il cor, vago mio sole.

sprawić, by twój los był mniej srogi?

PTOLEMEUSZ

Nie wiem, czy uda się to nawet bogom.

ELISA

Ach, nie jesteś tak nieszczęśliwy,
jak ci się zdaje, przeciwnie, dobrze wiem, że jest
ktoś, kto zamieniłby się z tobą na nieszczęścia.

PTOLEMEUSZ

Nie mogę ich zamienić,
zbyt mocno tkwią w moim sercu.

ELISA

A ja, pragnąc cię podnieść na duchu,
chciałabym wziąć na siebie cały ból.
(O Boże, za dużo powiedziałam!
Jeśli zostanę tu dłużej,
powiem mu prawdę lub umrę).
Osmino, kto zmienia niebo, zmienia swój los:
ty zamienisz wiejskie niebo
na niebo nad pałacem; to tam
fortuna cię uszczęśliwi.

PTOLEMEUSZ

Och, pani, jakże
bym mógł, w pałacu...

ELISA

Już nic nie mów, przyjdź do mojej
pobliskiej willi, tam na ciebie czekam. Żegnaj.
Żegnaj, rzekłoby serce, moje cudne słońce.

Cruda legge d'onor

perché non lasci al cor

dir quel che vuole?

Addio &c.

Parte.

TOLOMEO

Conosco ben per ultima sventura

che di costei nel seno

fiamma insana già bolle.

Ma se nel mio pretende

poterla anche destar, o quanto è folle!

S'estinse già nell'acque il mio bel foco,

e per le faci altrui più non s'accende.

Or che risolvi, misero mio core:

dèi vivere o morire?

Voglion la morte mia

il Ciel, la madre e il perfido germano

che a darmela qui viene,

e la vogliono ancor più le mie pene.

Ma Seleuce, che giace

insepolta e negletta,

mi sgrida di viltà, che morir voglia

senza prender di lei giusta vendetta.

Dunque prima si corra a vendicarla.

Ma come, oh dio, contro il materno seno,

contro il fraterno sangue

con man vendicatrice

porterò l'ira e l'armi?

Quanto son infelice!

Soffro innocente, e senza farmi reo

né men posso bramar di vendicarmi.

Surowe prawo miłości,

dłaczego nie pozwalasz sercu

powiedzieć tego, co pragnie?

Żegnaj.....

Odchodzi.

PTOLEMEUSZ

Na swoje nieszczęście

widzę, że w jej piersi

już płonie niezdrowy ogień.

Ale jeśli sądzi, że może go wzniecić

także w moim, jakże jest szalona!

Mój piękny ogień zgasiło już morze,

nie rozpali go blask innej.

Co postanowisz, moje biedne serce,

masz żyć czy umrzeć?

Chcą mojej śmierci

Niebo, matka i zradziecki brat,

który przybył tu po to, aby mi ją zadać;

jeszcze bardziej chcą jej moje nieszczęścia.

Ale Seleuce, która leży

niepogrzebana i opuszczona,

zarzuci mi tchórzostwo, jeśli umrę,

nie dokonawszy za nią słusznej zemsty.

Więc najpierw pospieszmy ją pomścić.

Lecz na Boga, jak mógłbym podnieść mściwą rękę,

oręż mego gniewu,

przeciw matczynemu sercu,

przeciw krwi braterskiej?

Jakże jestem nieszczęśliwy!

Cierpię bez winy, lecz jeśli nie stanę się winnym,

nie mogę nawet marzyć o zemście.

Tiranni miei pensieri,
furie di questo sen che è un vivo inferno,
datemi di riposo un sol momento.
E poi più che mai fieri
rendete pure eterno
il mio tormento.
Tiranni &c.

S'addormenta.

SCENA X

Seleuce e Tolomeo che dorme

SELEUCE

E dove, e dove mai
rivolgerò le innamorate piante
per ritrovare il mio perduto bene?
E voi, sempre più ingiusti e più crudeli,
permetterete, o Cieli,
che pria di me lo trovi
chi sol lo cerca per levargli ancora
dopo il regno la vita?
Ah se lo permettete
sì troppo ingiuste sì, stelle voi sète.
13/10. Non più stelle, non più
movetevi a pietà,
delitto è la virtù
se contro la innocenza
in ciel v'è crudeltà.
Non più &c.

Ma quel pastor che dorme
chi sarà, che in vederlo

Okrutne moje myśli,
piekielne furie szalejące w piersi,
dajcie mi chwilę odpocząć.
Potem dręczcie mnie dalej,
sprawcie, by moje katusze
trwały na wieki.
Okrutne....

Zasypia.

SCENA X

Seleuce i śpiący Ptolemeusz

SELEUCE

Dokąd, ach, dokąd
skieruję zakochane stopy,
by odnaleźć mą utraconą miłość?
A wy, niesprawiedliwe i okrutne
Nieba, pozwolicie,
żeby przede mną znalazł go
ten, kto już mu zabrał królestwo,
a teraz chce zabrać życie?
Ach, jeśli na to pozwolicie,
zbyt niesprawiedliwe jesteście, gwiazdy.
Już nie, nie litujcie się,
gwiazdy;
występek jest cnotą,
kiedy przeciw niewinności
sprzysięgło się niebo.
Już nie....

Ale kim może być ten śpiący pasterz,
dlaczego, gdy na niego patrzę,

palpita il seno? Ohimè
che miro! È Tolomeo? Forse il desio
mel dipinge e non è,
parmi pur esso. Ah quella man che copre
parte del volto incerta ancor mi rende.
Voglio appressarmi.

SCENA XI

Araspe, ji medesimi

ARASPE

(Delia ad un pastore
che dorme s'avvicina?)

SELEUCE

Deh non tradir la mia speranza, Amore!

ARASPE

Speranza, e Amore ad un pastor che dorme,
e a me disprezzi, ed onte?

SELEUCE

Vorrei potergli discoprir la fronte.

ARASPE

Che miro? Ad abbracciarlo
forse ardita s'avanza.

SELEUCE

No che non s'ingannò la mia speranza.

ARASPE

Fermati, indegna.

tak mocno bije mi serce? O ja nieszczęsna,
co widzę! To Ptolemeusz? A może moje
pragnienie każe mi go tu widzieć, a to wcale nie
on, choć tak mi się wydaje. Ach, ta ręka, która
zasłania część twarzy, wzmaga moją niepewność.
Chcę podejść bliżej.

SCENA XI

Araspe, ci sami

ARASPE

(Delia podchodzi
do śpiącego pasterza?)

SELEUCE

Miłości, nie zawieź mojej nadziei!

ARASPE

Nadzieja i miłość dla śpiącego pasterza,
a dla mnie wzgarda i zniewagi?

SELEUCE

Chciałabym odsłonić twoje czoło.

ARASPE

Cóż ja widzę? Może, zuchwała,
idzie go pocałować.

SELEUCE

Nie, nie zmyliła mnie moja nadzieja.

ARASPE

Wstrzymaj się, niegodna.

SELEUCE

O me infelice!

ARASPE

E questo

č il drudo per cui sprezzi

d'un regio sen la fiamma generosa?

SELEUCE

Ah, signor, s'io già mai...

ARASPE

Bugiarða, piŭ non puoi

la tua colpa scusar, ma per tua pena

cadrà svenato avanti agl'occhi tuoi.

Soffra ancora il tuo cor se il mio tu struggi.

SELEUCE

Férmati, oh dio! Pastor, dčstati e fuggi.

Parte

TOLOMEO *svegliandosi*

Cara sposa, ombra amata,

come sparisti già? Ma tu, o signore,

contra me l'armi impugni. In che t'offese

un povero pastore?

ARASPE

Di Delia amante e mio rival non sei?

TOLOMEO

SELEUCE

O ja nieszczęsna!

ARASPE

Więc to jest

twój kochanek, przez niego gardzisz

szlachetnym ogniem królewskiego serca?

SELEUCE

Ach, panie, jeśli kiedykolwiek...

ARASPE

Kłamiesz, już nie oczyścisz

się z winy, ale na twoje nieszczęście

on zaraz wykrwawi się tu na twoich oczach.

Niech cierpi i twoje serce, skoro ty ranisz moje.

SELEUCE

Stój, na Boga! Pasterzu, wstań i uciekaj.

Odchodzi

PTOLEMEUSZ *budząc się*

Droga małżonko, ukochany cieniu,

dlaczego już zniknęłaś? Ale ty, panie,

zamierzasz się na mnie bronią. Jaką zniewagę

wyrządził ci biedny pasterz?

ARASPE

Czyż nie jesteś kochankiem Delii i moim rywalem?

PTOLEMEUSZ

Non so chi Delia sia, puoi ben la vita
levarmi, che più cara m'è la morte.
Aprimi il petto pur, che ivi scolpita
vedrai chi fu di Delia assai più bella
e chi costante adoro
dopo ancor che è tornata alla sua stella.

ARASPE

Vivi dunque, ma quindi
se ti è cara la vita,
volgi lontan le piante,
che ben saper qual fia
l'ombra di gelosia
devi, se fosti amante.

Respira almeno un poco,
o misero mio core,
da pena sì crudel.

Già che di tanto foco
ti resta anche l'ardore
in mezzo a tanto gel.

Respira &c.

Parte

TOLOMEO

V'è ancor qualche martire,
vi sono più tormenti
che io pur debba soffrire?

Se hai più saette, o Ciel, che non le avventi
contro il mio sen? che non è forse angusto
per ricevere in sé tutti i tuoi strali
se puoi levarne un solo
e di Seleuce estinta

Nie wiem, kim jest Delia, ale możesz
odebrać mi życie, bo droższa jest mi śmierć.
Otwórz moje serce, a zobaczysz, że noszę w nim
obraz piękniejszej od Delii wybranki,
którą nadal wiernie kocham,
choć wróciła już na swoją gwiazdę.

ARASPE

Więc żyj, lecz jeśli
życie jest ci drogie,
odejźdź daleko stąd;
wiedz, że gdybyś okazał się
jej kochankiem, spadnie
na ciebie cień mojej zazdrości.

Odetchnij chociaż trochę,
o biedne moje serce,
od tej okrutnej męki.

Bo z tak wielkiego ognia
nawet pośród lodu
pozostał ci jeszcze żar.

Odetchnij.....

Odchodzi

PTOLEMEUSZ

Czy jeszcze ktoś tak cierpi,
czy są takie katusze
jak te, które ja znoszę?

O Niebo, jeśli masz więcej strzał, dlaczego
nie rzucisz nimi w me serce? Może nie jest
za ciasne, by pomieścić je wszystkie,
lecz jeśli możesz, wyjmij tylko tę jedną
i odbierz mi wspomnienie

tòrmi la rimembranza e 'l duolo.

Ma che? La dolce rimembranza ancora
perder vorrei del mio perduto bene?

No, Cieli, no! Memoria così cara
non mi si tolga e crescano le pene,

e tu, spenta mia luce,
che benché spenta il mio conforto avvivi,
torna, torna sovente ancora in ombra
a toglier qualche istante da' miei lumi
l'ombra che sempre di dolor l'ingombra.

Torna sol per un momento,
ombra cara, ad apparir,
che se torni io son contento
con un'ombra di piacer
compensare ogni martir.

Torna &c.

ATTO SECONDO

SCENA I

Campagna con villa deliziosa.

Alessandro ed Elisa

ALESSANDRO

Sempre qui, chiara e tranquilla,
scherza l'aura, l'onda brilla,
e lo so ben io perché
non passeggia questo lido
più la madre di Cupido,
ma d'Elisa il vago piè.
Sempre &c.

umarłej Seleuce, i ból.

Ale jak to? Miałbym utracić nawet
słodką pamięć o utraconej miłości?

Nie. Nieba, nie! Nie odbierajcie mi
drogiego wspomnienia, niech rośnie ból,

a ty, moje zgasłe światło,
co choć zgasłaś, przynosisz mi ulgę,
wracaj, wracaj często, i niech twój cień
choć na chwilę odbierze moim oczom
ów cień, który zawsze przesłania je bólem.

Wróc tylko na chwilę,
ukaż się, drogi cieniu;
twój powrót mnie ucieszy
i cieniem radości
wynagrodzi cierpienia.

Wróc...

AKT II

SCENA I

Wiejska sceneria z uroczą willą

Aleksander i Elisa

ALEKSANDER

Zawsze, jasne i spokojne,
igrają tu wiatry, lśnią fale,
i dobrze wiem dlaczego
nie stąpa już po tym brzegu
matka Kupidyna,
lecz piękna stopa Elisy.
Zawsze...

Elisa, Elisa, ahì come
cadde del tuo bel volto al primo lampo
abbagliato il mio cor! Dalle tue chiome
come restò poi così avvinto e preso
che sol dove t'aggiri
forz'è, ch'ei volga ancora
o i sguardi o i passi, o almen i suoi sospiri?
Ma de' sospiri e sguardi
tu il linguaggio non senti,
onde risolvo al fine
di svelarti col labro i miei tormenti.

ELISA

Qui Osmino ancor non vien, come io
gli imposi, forse con Delia si trattien, se vero
fu ciò che disse Araspe.

esce

ALESSANDRO

(Porgimi il tuo favore, o nume arciero.)

Turbato, o mia signora,
mi sembra il tuo bel ciglio.
Forse la mia dimora
può toglierne il seren?

ELISA

Prence, m'offendi
se credi che in me possa
destar la tua presenza altro che gioia.

ALESSANDRO

Oh me felice a pieno,

Eliso, ach, Eliso, jak mocno
pierwszy blask twojej pięknej twarzy
ośnił moje serce! Jak to się stało,
że oplotły je i zniewoliły twoje włosy,
że tylko tam, gdzie ty jesteś,
kieruję swoje spojrzenia i kroki,
lub przynajmniej westchnienia?
Lecz ty nie słyszysz języka
westchnień i spojrzeń,
więc muszę wreszcie
opisać ci słowami swoje niedole.

ELISA

Jeszcze Osmino tu nie przyszedł, jak
mu kazałam. Może rozmawia z Delią, jeśli to
prawda, co mówił Araspe.

Wychodzi

ALEKSANDER

(Okaż mi swą przychyłość, boski łuczniku)

O pani, chyba dostrzegam
wzburzenie w twych pięknych oczach.
Może to moja obecność
odebrała im spokój?

ELISA

Książę, obrażasz mnie,
jeśli sądzisz, że twoja obecność
może we mnie budzić inne uczucia niż radość.

ALEKSANDER

Och, jakże byłbym szczęśliwy,

se così cari accenti
escon come dal labro ancor dal seno.

ELISA

Dunque finta e mendace
mi credi?

ALESSANDRO

No, ma pur senza timore
non può restar quando ben ama un core.

Ah perdona se scorse
la lingua troppo incauta
a palesar quel che tacer dovea:
se colpa è l'adorarti,
non è la lingua rea,
sol dell'alma è il delitto,
ma è delitto che porta
la gloria nella pena,
e soffrendo contento
non può sentirne il cor mai pentimento.

ELISA

Signor, alle tue voci
io risponder non so: del voler mio
solo Araspe dispone,
che suddita e sorella a lui son io.

ALESSANDRO

All'assenso d'Araspe
dunque ricorrerò, se così brami,
e permettimi intanto
non già, che io spero no, ma sol che t'ami.

Quella fiamma che m'accende

gdyby tak drogie słowa
płynęły nie tylko z ust, ale i z serca.

ELISA

Więc uważasz, że udaję
i kłamię?

ALEKSANDER

Nie, ale przecież serce, które kocha,
nigdy nie przestaje żywić obaw.

Ach, wybacz, jeśli
zbyt nieostrożny język
wypowiedział to, co należało przemilczeć.
Jeśli winą jest cię wielbić,
nie język jest winny,
to dusza popełnia zbrodnię:
lecz ta zbrodnia
przynosi chwałę udręce,
więc cierpiąc z radością,
serce nigdy nie czuje skruchy.

ELISA

Panie, nie umiem
odpowiedzieć na twoje słowa: moją wolą
rozporządza tylko Araspe,
jestem jego poddaną i siostrą.

ALEKSANDER

Więc jeśli tego pragniesz,
poproszę o zgodę Araspe,
tymczasem mi pozwól,
bym mógł cię kochać, a nie mieć nadzieję..

Płomień, co mnie rozpala,

non pretende altro che amar!

Pur che l'alma si consumi

al bel foco de' tuoi lumi

goderà senza sperar!

Quella &c.

Parte.

ELISA

Partissi pur, dal suo noioso amore

libera son! Ma dalla gelosia

che ho per Osmin chi mi discioglie il core?

Ecco quell'infedel. Nel fosco ciglio

chiara la colpa rende.

SCENA II

Tolomeo ed Elisa

TOLOMEO

Dov'è chi la mia morte

richiede? Ov'è il german? Dove il tiranno?

Ov'è la genitrice? Ove d'abisso

le Furie son? Ch'ad incontrarle io vengo

e disprezzando i lor supplici e l'ire

mostrarò che men forti

nell'offendermi son ch'io nel soffrire.

ELISA

Tanto ti duole, Osmino,

dover dalla tua Delia allontanarti?

TOLOMEO

nie żąda niczego prócz miłości!

Jeśli dusza ma spłonąć

w pięknym ogniu twoich oczu,

chce zaznać rozkoszy, nie nadziei!

Płomień...

Odchodzi

ELISA

Wreszcie się uwolniłam

od jego nudnej miłości. Ale kto

uwolni moje serce od zazdrości o Osmina?

O, idzie zdrajca. Mroczny wzrok

jasno wskazuje na jego winę.

SCENA II

Ptolemeusz i Elisa

PTOLEMEUSZ

Gdzie jest ten, który żąda

mojej śmierci? Gdzie brat? Gdzie tyran?

Gdzie jest matka? Gdzie są furie

z otchłani? Idę im naprzeciw i gardząc

ich gniewem i mękami, które mi zadają,

pokażę, że mają mniej siły

zadając mi rany, niż ja cierpiąc.

ELISA

Aż tak cię boli, Osmino,

że musisz odejść od swojej Delii?

PTOLEMEUSZ

Che Delia? Che più Osmino? Osmin non sono,
son Tolomeo, quel che per tutto il regno
fa ricercare il tuo fratello Araspe,
perché all'ingiusto sdegno
della madre tiranna
sia vittima innocente.

ELISA

da sé

(Osmino è Tolomeo? Ben fu presaga
l'innamorata mente,
né d'un pastore esser potea sì vaga.)

TOLOMEO

Omai gl'ordini dati
può risparmiar, ch'io vengo da me stesso
a scoprirmi, a prevenire il dardo,
temendo sol che nel ferirmi sia
del mio desir più tardo.

ELISA

Tolomeo, che per tale
mi ti palesa più che la tua voce
il tuo bravo coraggio,
non scoprirti ancora, in me confida,
che più di quel che pensi
pietà mi rende il misero tuo stato.

TOLOMEO

È una pietà crudele
il non voler, che mora un disperato.

SCENA III

Jakiej Delii? Jaki Osmino? Nie jestem Osmino,
jestem Ptolomeusz, ten sam, którego twój brat
Araspe rozkazał szukać po całym królestwie,
pragnąc, bym stał się niewinną ofiarą
niesprawiedliwego gniewu
tyrańskiej matki.

ELISA

do siebie

(Osmino to Ptolemeusz? Przeczuwała to
zakochana dusza,
przecież nie mógł jej oczarować zwykły pasterz.)

PTOLEMEUSZ

Cofnijcie wydane
rozkazy, ujawnię się z własnej woli,
uprzedzając strzałę;
boję się tylko, że strzała, zadając mi rany,
okaże się wolniejsza niż moje pragnienie.

ELISA

Ptolemeuszu, bo o tym, że nim jesteś,
bardziej niż twój głos świadczy
twoja wielka odwaga,
nie ujawniaj się jeszcze, zaufaj mi,
wiedz, że twój żalony stan
budzi we mnie większą litość, niż myślisz.

PTOLEMEUSZ

Okrutna to litość
nie chcieć, by umarł ten, kto rozpacza.

SCENA III

Araspe, li medesimi

ARASPE

Osmino, Osmino, e come hai tanto ardire
di venire ov'io son, quando lontano
ti dissi già che rivolgessi il piede?

TOLOMEO

Araspe, non č Osmino...

ELISA

Non è Osmin che t'offende,
che egli Delia non ama e non conosce.

TOLOMEO

Signora, tenti invan...

ELISA

a Tolomeo

Non sarà invano,
se l'innocenza tua chiara si rende,
far che si plachi Araspe, il mio germano.

a Araspe

Signor, per pochi istanti
concedimi ch'io possa
meco Osmino condurre a Delia avanti:
così vedrò se finge o dice il vero.

ARASPE

A te ne do la cura.

ELISA

Araspe, ci sami

ARASPE

Osmino, Osmino, jak śmiałeś
tu za mną przyjść, powiedziałam ci przecież,
żebyś się trzymał z daleka?

PTOLEMEUSZ

Araspe, to nie Osmino...

ELISA

To nie Osmino cię znieważa,
on nie zna i nie kocha Delii.

PTOLEMEUSZ

Pani, na próżno próbujesz...

ELISA

do Ptolemeusza

Skoro okazuje się, że jesteś niewinny,
warto się postarać,
żeby Araspe, mój brat, trochę się uspokoił.

do Araspe

Panie, pozwól,
żebym na chwilę
zaprowadziła Osmina do Delii:
wtedy zobaczę, czy kłamie, czy mówi prawdę.

ARASPE

Zajmij się tym.

ELISA

Vieni, Osmin.

TOLOMEO

Deh perché, fato severo,
non mi lasci finir la mia sventura?

Parte con Elisa.

ARASPE

Pensieri, che dite,
se Delia m'offende
la deggio più amar?
Voi pur mi tradite
o il cor non intende
il vostro pensar.
Pensieri &c.

SCENA IV

Dorisbe <con una cesta di fiori> ed Araspe

DORISBE

Signor, di questi fiori
che parto dell'Aurora
nel tuo vago giardin nati pur sono,
per rozza man ma fida accetta il dono.

ARASPE

Gradisco il dono, e più la man fedele
che mel porge.

BORISBE

da sé

Chodź, Osmino.

PTOLEMEUSZ

Ach, srogi losie, dlaczego nie pozwalasz,
bym położył kres moim nieszczęściom?

Odchodzi z Elisą

ARASPE

Myśli, powiedzcie,
czy nadal mam kochać
Delię, która mnie rani?
Wy też mnie zdradzacie,
albo serce nie słyszy
tego, co myślicie.
Myśli...

SCENA IV

Dorisbe z koszem kwiatów i Araspe

DORISBE

Panie, przyjmij z mych szorstkich,
ale wiernych dłoni te kwiaty,
które dziś o świcie
rozkwitły w twoim pięknym ogrodzie,

ARASPE

Przyjmuję dar, a jeszcze bardziej wierną
rękę, która mi go daje.

DORISBE

do siebie

(Vorrei da questi fiori
ape amorosa ricavare il miele.)

ARASPE

Clori, sei ben vezzosa ed hai nel volto
la somiglianza impressa
di chi una volta amai

BORISBE

da sé

(Ingrato, e pur non sai
riconoscer ancora che io son l'istessa?)

E sol per mia sventura
che io somigli a colei che prima amasti,
e a risvegliare in te così bel foco
il mio volto non basti.

ARASPE

Basteria se legata
da più dura catena
io non avessi l'alma: amo un'ingrata
che mi disprezza, e forse per Osmino,
ed io per lei mi rendo
più ingrato ancora e mancator di fede
ed i giurati numi e il Cielo offendo.

Lo conosco, lo so, ma il forte laccio
non perciò si rallenta o si discioglie,
e Delia sola al Ciel, ai numi, al giusto,
anzi a me stesso ancor tutto mi toglie.

19/13. Destrier che spinto al corso
fu già da acuto sprone
più non l'arresta il fren.
Così della ragione

(Chciałabym, żeby pszczoła miłości
wydobyła z tych kwiatów miód)

ARASPE

Clori, jesteś bardzo ładna, a twoja
twarz przypomina mi
kogoś, kogo kiedyś kochałem.

DORISBE

do siebie

(Niewdzięczny, nawet nie umiesz
rozpoznać że to ja nią jestem?)

Tylko na swoje nieszczęście
przypominam ci tę, którą dawniej kochałeś,
bo moja twarz nie wystarczy,
by znów w tobie rozbudzić tamten piękny ogień.

ARASPE

Wystarczyłaby, gdyby
mojej duszy nie krępował
okrutny łańcuch: kocham niewdzięczną,
która mną pogardza, i może z powodu Osmina
ma mnie za najgorszego
niewdzięcznika i zdrajcę, który obraża
niebo i zawzięte bóstwa.

Dobrze to wiem, lecz nie słabną
przez to i nie znikają silne więzy,
i jedna Delia Niebu, bóstwom, sprawiedliwości
i mnie samemu wszystko odbiera.

Rumaka, którego do biegu
pchnęła kłująca ostroga,
już nie zatrzyma wędzidło.
Tak samo już nie uznaje

più non conosce il morso
l'ardore che ho nel sen.
Destrier &c.

Parte.

DORISBE

Vanne pure, infedel, vanne a compire
delle perfidie tue l'infame eccesso,
che a te solo è permesso
confessar tradimenti e più tradire.

Vanne, ch'io più non chiamo
benché offesa e negletta,
a vendicarmi il Ciel, perché non fia
mai pari a tanti oltraggi la vendetta.

20/14. Vorrei vendicarmi,
ma solo con l'armi
che porge l'amor.
Offesa e negletta
di sdegno tutt'ardo,
ma un amplesso, un sospiro, uno sguardo
potria di vendetta
servire al mio cor.
Vorrei &c.

Parte.

SCENA V

Seleuce e Dorisbe

SELEUCE

Dorisbe, che ben tale
nomar ti posso or che nessun m'ascolta,

węzidła rozsądku
żar, który mam w piersi
Rumaka...

Odchodzi

DORISBE

Idź sobie, niewierny, idź i pław się
dalej w swych podłych zdradach,
bo tylko tobie wolno
wyznać zdrady i zdradzać na nowo.
Odejdź, a ja, choć zraniona i porzucona,
nie wzywam już Nieba, by mnie pomściło,
bo żadna zemsta
nie wyrówna tylu zniewag.
Chciałabym się zemścić,
ale tylko tą bronią,
którą daje miłość.
Zraniona i porzucona,
cała płonę od gniewu,
lecz jeden uścisk, westchnienie, spojrzenie
mogłyby memu sercu
posłużyć za zemstę.
Chciałabym....

Odchodzi

SCENA V

Seleuce i Dorisbe

SELEUCE

Dorisbe, bo tak mogę zwracać się
do ciebie teraz, gdy nikt mnie nie słyszy,

vengo per darti un più sicuro pegno
dell'amicizia mia, della mia fede,
scoprendoti che anch'io
Delia non son, come ciascun mi crede.

DORISBE

Se tu Delia non sei
crescono ancora nell'amor d'Araspe
verso la tua beltà gli affanni miei.

SELEUCE

Araspe invano a possedermi aspira:
Seleuce io son, di Tolomeo consorte
che qui si finge Osmino.

DORISBE

(Or ben intendo
la gelosia d'Araspe). Ma la fama
sommersa già ti pubblicò nel mare.

SELEUCE

Così mi crede ognuno e ancor l'istesso
Tolomeo, che non m'ha finor veduto.
Ma alfin nel mio periglio
ebbi dal Cielo aiuto.
Mi salvai dal naufragio, e perché seppi
che qui il mio sposo incognito vivea,
qui anch'io con nome ed abito mentito
per trovarlo men venni.

DORISBE

Ah non sei sola
qui a ricercarlo: anche il fratel...

przychodzę, żeby ci dać jeszcze mocniejszy dowód
mojej przyjaźni i wierności.

Wyjawię ci, że ja też
nie jestem Delią, choć wszyscy tak myślą.

DORISBE

Skoro nie jesteś Delią,
jeszcze większą udręką przepelnia
mnie podziw Araspe dla twojej urody.

SELEUCE

Na próżno Araspe pragnie mnie zdobyć:
jestem Seleuce, małżonka Ptolemeusza,
który tu przebywa w przebraniu Osmina.

DORISBE

(Teraz dobrze rozumiem
zazdrość Araspe). Ale przecież wszyscy
wiedzą, że utonęłaś w morzu.

SELEUCE

Wszyscy tak myślą, również sam
Ptolemeusz, który mnie dotąd nie widział,
ale Niebo mi pomogło
ujść niebezpieczeństwa.
Uratowałam się z tonącego okrętu, a wiedząc,
że żyje tu w ukryciu mój małżonek,
ja również tutaj przybyłam, w przebraniu
i pod fałszywym imieniem, aby go odnaleźć.

DORISBE

Ach, nie ty jedna
go tutaj szukasz, także brat...

SELEUCE

M'è noto
già l'empio suo disegno.

DORISBE

E che pensi di far in tal periglio?

SELEUCE

Da te vorrei consiglio.

DORISBE

Potrai fuggendo sol, pria che si scopra,
con Tolomeo salvarti.
Segui intanto a celarti
e con Araspe ancora
fingerti men severa ti conviene.

SELEUCE

Così farò. Deh come il Ciel fra noi
seppe in tal modo accomunar le pene.

DORISBE, SELEUCE

a due

Ma quando mai dovranno
le pene terminar,
se stanco è già l'affanno
di tanto sospirar?
Ma &c.

Parte Dorisbe.

SELEUCE

SELEUCE

Wiem o tym
zbrodniczym planie.

DORISBE

I co masz zamiar zrobić?

SELEUCE

Ciebie proszę o radę.

DORISBE

Tylko uciekając, zanim wszystko się wyda,
możesz ocalić Ptolemeusza i siebie.
Na razie pozostań w ukryciu,
a wobec Araspe radzę ci udawać
mniej surową.

SELEUCE

Tak zrobię. Ach, Niebo zdołało
połączyć nasze cierpienia.

DORISBE, SELEUCE

w duecie

Lecz kiedy nareszcie
skończą się udreki,
bo ból już się zmęczył
od tyłu westchnień.
Lecz....

Dorisbe odchodzi

SELEUCE

S'io potessi sperare
che finissero un dì le pene mie,
doppiamente vorrei poter penare;
e purché un solo affanno
al mio consorte risparmiasse il Cielo,
fosse poi verso me sempre tiranno.

Non son le pene mie quelle ch'io sento,
non soffre molto un core
se č suo tutto il dolore,
la pena di chi s'ama è un gran tormento.
Non &c.

SCENA VI

Elisa, Tolomeo e Seleuce

ELISA

Osmin (con questo nome
forza è chiamarti), per colei che miri
è d'Araspe con te la gelosia.

TOLOMEO

Son pur desto? che vedo?
Questa č Seleuce mia,
e pur l'ombra non è. Seleuce amata!

SELEUCE

(Incauto egli si scopre,
fingere a me convien.) Pastor, che dici?
Non ti conosco e meno ancor t'intendo.

TOLOMEO

Conferma la tua voce i miei desiri.
Sì sì, voglio abbracciarti.

Gdybym mogła mieć nadzieję,
że pewnego dnia skończą się moje katusze,
chciałabym cierpieć podwójnie,
aby tylko Niebo oszczędziło
choć jednej troski mojemu mężowi, nawet jeśli
dla mnie miałoby na zawsze pozostać tyranem.

Nie jest moim bólem ten ból, który czuję,
nie bardzo cierpi serce,
gdy znosi własną udrękę:
ból tego, kogo kochamy, jest największą męką.
Nie...

SCENA VI

Elisa, Ptolemeusz i Seleuce

ELTSA

Osmino (bo tak trzeba
się do ciebie zwracać) o tę, o którą zabiegasz,
jest zazdrosny Araspe.

PTOLEMEUSZ

Czy ja śnię? Co widzę?
To przecież moja Seleuce,
to nie cień, to ukochana Seleuce!

SELEUCE

(Zaraz się ujawni,
muszę udawać). Pasterzu, co ty mówisz?
Nie znam cię, i jeszcze mniej rozumiem.

PTOLEMEUSZ

Twój głos potwierdza moje pragnienia.
To ty, pragnę cię uściskać.

SELEUCE

Eh che deliri!

Ed io per non espormi

d'un folle all'insolenza

voglio partir (ma perdo in un sol punto
quel ben che cerco quando appena č giunto).

Parte.

TOLOMEO

Non so piú quel che dica o quel che pensi,

parmi veder né vedo,

parmi udir e non odo; anche i miei sensi

congiurano a tradirmi,

e tu non vò ch'io possa

tanti mali finir con discoprirmi?

ELISA

Signor, già m'hai scoperto

piú ancor di quel che bramo,

ed io vedo ben certo

il mio disprezzo in te, ma pur io t'amo.

Anch'io teco mi scopro: or se vorrai

pagar d'eguale affetto

l'amor mio, ben potrai

salvar la vita e del german con l'armi

ricondurti sul trono.

TOLOMEO

Elisa, hai già scoperto

che io di Seleuce adoro,

se è viva la bellezza,

SELEUCE

Chyba postradałeś zmysły!

Odchodzę, żeby się nie narażać

na zuchwałość szaleńca

(i w jednej chwili, ledwo odnalazłszy
szczęście, którego szukam, znów je tracę)

Odchodzi

PTOLEMEUSZ

Nie wiem już co mówię ani co myślę,

wydaje mi się, że widzę, a nie widzę,

wydaje mi się, że słyszę, a nie słyszę; nawet moje

zmysły spiskują przeciwko mnie:

a ty nie pozwalasz, żebym ujawniając się

położył kres tym nieszczęściom?

ELISA

Panie, odkryłeś już przede mną

więcej niż chciałam,

a ja, choć jasno widzę,

że mną gardzisz, nadal cię kocham.

Ja też odsłonię się przed tobą: teraz,

odpłacając za moją miłość

takim samym uczuciem, będziesz mógł

ocalić życie i zbrojnie odzyskać

odebrany przez brata tron.

PTOLEMEUSZ

Eliso, wiesz przecież,

że jeśli Seleuce żyje,

ja kocham jej urodę,

o la memoria se pur giace estinta,
da che quest'alma avvinta
fu ne' suoi lacci ogn'altro nodo sprezza.

Il mio core č dovuto
a lei poiché dal Cielo
fui per consorte suo già destinato,
se lo donassi a te ti farei dono
d'un cor troppo incostante e troppo ingrato,
e perciò di te indegno.

ELISA

Seleuce se morì, t'assolve il Cielo,
e se visse ancor, t'è scusa un regno.

TOLOMEO

All'amata consorte
che il Ciel non mi lasciò godere in vita
m'unirà con la morte.
Ma se vive, con essa
o regnare o morire io solo voglio,
e saprei per seguirla
non scender no, precipitar dal soglio.

Non prezzo il tuo dono,
non voglio l'amor,
che mal con un trono
si compra il mio cor.
Non &c.

Parte.

SCENA VII

Elisa sola

a jeśli leży umarła, kocham jej wspomnienie.

Odkąd mą duszę oplotły
pęta jej miłości, gardzi innymi więzami.

Moje serce należy
do niej, bo to Niebo
wyznaczyło mnie na jej małżonka.
Gdybym oddał je tobie, darowałbym ci
serce nazbyt niewierne i niewdzięczne,
więc niegodne ciebie.

ELISA

Seleuce umarła, Niebo zwalnia cię z przysięgi;
a nawet jeśli żyje, tron jest usprawiedliwieniem.

PTOLEMEUSZ

Niebo, które mi nie pozwoliło
cieszyć się za życia ukochaną żoną,
połączy mnie z nią po śmierci.
Lecz jeśli ona żyje, tylko z nią
chcę rządzić albo umrzeć;
dla niej byłbym w stanie
nie tylko zstąpić, lecz stracić się z tronu.

Nie cenię twojego daru,
nie chcę złej miłości,
która w zamian za tron
chce kupić moje serce
Nie....

Odchodzi

SCENA VII

Elisa sama

ELISA

Disprezzato e schernito
l'amor tuo dunque, Elisa,
impugnar non saprà l'armi di sdegno
per scacciar dal tuo seno un che n'è indegno?

Sì, l'indegno si scacci
e rompa la ragion gl'ingrati lacci.

Ma debole è uno sdegno appena nato

contro un affetto adulto,

onde freme all'insulto

e vorrebbe restarne invendicato.

Invendicato! ah no, non fia mai vero

che d'Elisa il coraggio

renda a un sì vile affetto ingiusto omaggio.

Sù sù, mio core,

che più s'aspetta?

È la vendetta

non men che amore

nobil piacer.

Cada svenato

quell'empio seno,

che così almeno

d'un sangue ingrato

potrò goder.

Sù sù &c

SCENA VIII

Alessandro ed Elisa

ALESSANDRO

Signora, la mia sorte

oggi sol da te pende,

che il rispettoso affetto onde t'adoro

ELISA

Eliso, czy teraz, gdy twoja miłość
została wzgardzona i ośmieszona,
nie zdołasz uzbroić się w gniew,
by wygnać z serca tego, kto nie jest go godny?

Tak, trzeba wygnać niegodnego,
niech rozum zerwie niechciane więzy.

Lecz mój młody gniew jest słaby

wobec dojrzałego uczucia,

dlatego drży od zniewagi

i pragnąłby pozostać niepomszczony.

Niepomszczony! ach, nie, nigdy nie stanie się

prawdą, że odwaga Elisy

złoży nienależny hołd tak nędznemu uczuciu.

Dalej, moje serce,

na co jeszcze czekasz?

Zemsta jest rozkoszą

nie mniej szlachetną

niż miłość.

Niech okrutnik

padnie bez życia,

wtedy przynajmniej

będę się mogła nacieszyć

jego niewdzięczną krwią.

Dalej....

SCENA VIII

Aleksander i Elisa

ALEKSANDER

Pani, mój los

zależy dziś tylko od ciebie:

uczucie pełne szacunku, które do ciebie żywię,

il german non offende,
anzi mostra goder che col suo sangue
quello de' Tolomei s'innesti ancora.

ELISA

Prencipe, io non ricuso
del tuo bel core il generoso dono,
ma la mia destra che allo scettro è nata
vuol col dono d'un cor quello d'un trono.
So ben che nell'Egitto
regnar tu dèi, ma sin che Tolomeo
vivo sarà, chi t'assicura il soglio?
Dunque prima l'uccidi e poi la mano
porgimi del suo sangue ancor fumante.

ALESSANDRO

(Che sento! Alma sì fiera
come albergar può in un sì bel sembiante?)
Ed in che mai t'offese
Tolomeo, che né pur noto si rende?

ELISA

Chi può levarmi un regno assai m'offende.

Ben presto ov'egli sia
potrai saper, e allora
vedrò se il tuo valore
con aprire il suo petto
vorrà aprirsi la strada anche al mio core.

Il mio core non apprezza

volgar fiamma, ignobil fé.

Sol m'è caro quell'affetto

che tutt'osa e tutto sprezza,

né ragion, legge o rispetto

nie znieważa twojego brata,
przeciwnie, wydaje mi się rad, że krew
Ptolemeusza połączy się z jego krwią.

ELTSA

Księżę, nie odrzucam
szczodrego daru twojego pięknego serca,
ale moja prawica, zrodzona, by dzierżyć berło,
pragnie z darem serca otrzymać dar tronu.
Dobrze wiem, że to ty masz władać
Egiptem, ale dopóki Ptolemeusz
będzie żył, kto ci da gwarancję tronu?
Więc najpierw go zabij, a potem podaj
mi rękę jeszcze dymiącą od jego krwi.

ALEKSANDER

(Co słyszę? Skąd w takim
pięknym ciele tak okrutna dusza?)
Jaką krzywdę wyrządził ci
Ptolemeusz, który ciągle pozostaje w ukryciu?

ELISA

Bardzo krzywdzi mnie ten, przez kogo mogę stracić

królestwo. Dowiedz się
szybko, gdzie on jest, a wtedy
przekonam się, czy odważnie
otwierając jego pierś,
zechcesz otworzyć sobie drogę do mojego serca.

Moje serce nie ceni

pospolitego ognia, prostackiej wierności.

Drogie jest mi tylko takie uczucie,

które na wszystko się waży albo wszystkim

pogardza,

riconosce altro che in me.

Il mio &c.

Parte.

SCENA IX

Alessandro solo

ALESSANDRO

Affetto che ragione
non conosca né legge,
se degno è del tuo cor, non è del mio.

T'amo, è vero, e desio
regnar nel tuo bel seno
più che in ogn'altro soglio,
ma a tal prezzo né amor né regno io voglio.

M'alletta il tuo sembiante,
mi lusinga uno scettro,
ma più ancor della gloria io sono amante,
e la gloria m'insegna
che chi per calle ingiusto ascende al trono
serve alla tirannia più che non regna.

So che dell'infelice
Tolomeo, mio fratello, ognun mi crede
nemico, e che l'istessa genitrice
come tal qui mi spinse
perché di vita o libertà lo privi.

Ma sa il Cielo che finse
così il mio cor nell'accettar l'impresa,
perché se a lui dovuto
è d'Egitto l'impero,
e regno e libertà rendergli spero,

nie szuka racji, prawa i szacunku

gdzie indziej niż we mnie.

Moje.....

Odchodzi

SCENA IX

Aleksander sam

ALEKSANDER

Uczucie, które nie zna
rozsądku ani prawa,
jest może godne twego serca, ale nie mojego.

Kocham cię, to prawda, i pragnę
królować w twoim pięknym sercu
bardziej niż jakimkolwiek innym tronie,
ale za taką cenę nie chcę ani miłości, ani władzy.

Uwodzi mnie twoja postać,
nęci mnie berło,
lecz jeszcze bardziej kocham chwałę,
a chwała mnie uczy,
że kto zdobywa tron niewłaściwą drogą,
nie jest władcą, lecz sługą tyranii.

Wiem, że wszyscy uważają mnie
za wroga nieszczęsnego Ptolemeusza,
mojego brata, i że sama matka
po to mnie tutaj przysłała,
bym go pozbawił życia lub wolności.
Ale Niebo wie, że moje serce kłamało,
godząc się na tę wyprawę,
gdyż jeśli to jemu należy
się władza w Egipcie,
mam nadzieję oddać mu i królestwo, i wolność.

che Alessandro non vuol reale ammanto
cui dia fraterno sangue empio colore:
porpora tinta in sangue così caro
porpora è di vergogna e non d'onore.

26/18. Pur sento (oh dio) che l'alma
in calma ancor non sta.
D'Elisa il bel sembiante
vorrebbe tutta amante
seguire, ma fuggire
poi la sue crudeltà.
Pur &c.

SCENA X

Dorisbe ed Alessandro

DORISBE

Prence, a me pure è noto
che Tolomeo di ritrovar tu brami
e vengo a sodisfare al tuo desio.
(Così fingendo forse
farò ch'altri nol cerchi.)

ALESSANDRO

Ah tu ben sai
dov'oculto ei dimora?

DORISBE

A me solo è palese.

ALESSANDRO

Dunque ad altri nol dir e fra poch'ore
colà me solo scorgerai, che solo
vo' seco favellar.

Aleksander nie chce królewskiej szaty,
której krew brata nada zbrodniczy kolor:
purpura zabarwiona najdroższą krwią
jest purpurą hańby, nie honoru.

Lecz czuję (o Boże), że jeszcze
nie ukoła się dusza.
Kochając, chciałaby
podażyć za piękną postacią
Elisy, ale uciec
od jej okrucieństwa.
Lecz....

SCENA X

Dorisbe i Aleksander

DORISBE

Księżę, wiem,
że chcesz odnaleźć Ptolemeusza
i przychodzę, żeby spełnić twoje pragnienie.
(Dzięki tej sztuczce może sprawię,
że inni nie będą go szukać)

ALEKSANDER

Ach, więc wiesz,
gdzie on się ukrywa?

DORISBE

Tylko ja to wiem.

ALEKSANDER

Nie mów tego nikomu; niebawem
zobaczysz, że sam tam pójde,
żeby z nim porozmawiać.

DORISBE

Pronta, o signore,
sono in tutto a servirti, ma desio
da te due grazie anch'io.

ALESSANDRO

Otterrai quanto brami.

DORISBE

L'una è che a Tolomeo salvi la vita.

ALESSANDRO

Di ciò non dubitar.

DORISBE

L'altra è che poi
d'un prence a te congiunto
per sangue ed amistade all'infelice
figlia, quando sia duopo il tuo potere,
porga opportuna aita.

ALESSANDRO

E chi è mai questa?

DORISBE

È Dorisbe, d'Isauro unica prole,
d'Isauro che di Tiro i soglio regge:
da un infedele amante
la misera tradita
dispersa e fuggitiva
dal suo paterno tetto
in te solo confida.

DORISBE

Spróbuj, panie,
pomogę ci we wszystkim, ale proszę
cię o dwie przysługi.

ALEKSANDER

Otrzymasz co zechcesz.

DORISBE

Pierwsza, żebyś ocalił życie Ptolemeusza.

ALEKSANDER

Nie wolno ci w to wątpić.

DORISBE

Druga, żebyś potem,
w razie potrzeby, udzielił pomocy
nieszczęśliwej córce
księcia, z którym łączą cię więzy
krwi i przyjaźni,

ALEKSANDER

A co to za jedna?

DORISBE

To Dorisbe, jedyna córka Isaura,
tego, który zasiada na tronie Tyru.
Biedaczka, zdradzona
przez niewiernego kochanka,
zagubiona, uciekły
spod ojcowskiego dachu
tylko tobie ufa.

ALESSANDRO

Io ti prometto.

di far per lei quanto mi fia permesso,
se tu pur manterrai quel che hai promesso.

Parte.

DORISBE

Di questo prence nel gentile aspetto
par che la mia speranza
formi più lieti auguri; a quel ch'ei disse,
non è così aborrito
il germano da lui. Deh potess'io
riunirne l'affetto, e quel d'Araspe
anch'ei potesse riunire al mio.

27/19. Dolce speranza,
se vò consolarmi
poi lusinghiera, non m'ingannar.
Che di costanza
se tu mi disarmi
mi rendi inabile di più penar.
Dolce &c.

Parte.

SCENA XI

Bosco. Seleuce e poi Tolomeo

SELEUCE

Chi di me più infelice
si vidde mai? chi mai provò fortuna
più ferma nell'offese e più costante?

ALEKSANDER

Obiecuję ci,

że zrobię dla niej wszystko co w mojej mocy,
jeśli i ty dotrzymasz swojej obietnicy.

Odchodzi

DORISBE

Zdaje się, że po tym księciu o miłym wyglądzie
moja nadzieja może spodziewać się
wiele dobrego; z tego co mówi
wnoszę, że nie żywi do brata
szczególnej nienawiści. Ach, gdybym mogła
na nowo połączyć ich uczucia, to i Araspe,
mógłby swoje połączyć z moim.

Słodka nadziejo,
jeśli chcesz mnie pocieszyć,
nie łudź mnie pochlebstwami:
jeśli odbierzesz mi
broń wytrwałości,
nie będę w stanie podołać cierpieniu.
Słodka....

Odchodzi

SCENA XI

Las. Seleuce, później Ptolemeusz

SELEUCE

Czy istniał kiedyś ktoś nieszczęśliwszy
ode mnie? Czy ktoś doświadczył
większej zawziętości okrutnego losu?

Io priva del consorte,
dell'impero spogliata,
da' sudditi negletta,
da' tiranni oltraggiata,
da catene ristretta,
premio di fellonia,
bersaglio del furore,
trofeo d'empio livore,
io ludibrio del Ciel, scherno del mondo,
preda del mar, rifiuto della morte,
e dopo tante pene
mi minaccia, non sazia ancor la sorte,
di maggior mal mostrandomi il mio bene.

Son qual cerva sitibonda
che dal monte
corre al fonte,
ma poi vede appresso l'onda
chi la morte le vo' dar.
Trovo anch'io l'idolo mio,
vedo i rai del bel sembiante,
ma lo perdo in quell'istante
che lo corro ad abbracciar.
Son &c.

Entra nel bosco.

Esce TOLOMEO
Che s'ingannino i lumi
e deluso l'udito
sia dall'istess'errore
ben esser può; ma alfine
vorria potersi anche ingannare il core.
Se mi fosse permesso

Pozbawiona męża,
wyzuta z królestwa,
opuszczona przez poddanych,
znieważana przez tyranów,
zakuta w łańcuchy,
ja, nagroda za zdradę,
cel wściekłości,
trofeum okrutnej zawiści,
ja pośmiewisko Nieba, urągowisko świata,
ofiara morza, ja, wyrzutek śmierci:
a los, wciąż niesyty,
mimo tylu niedoli, grozi mi jeszcze gorszymi
mękami, pokazując mi tego, kogo Kocham.

Jestem jak spragniona łania,
która zbiega
z góry do źródła
i tuż przy nim dostrzega
tego, kto chce zadać jej śmierć.
Ja też widzę ukochanego,
dostrzegam blask przepięknej twarzy,
lecz tracę go w tej samej chwili,
w której biegnę go objąć.
Jestem...

Wchodzi do lasu

Wychodzi PTOLEMEUSZ
Możliwe, że oczy się mylą,
że to samo złudzenie
wprowadza w błąd mój słuch;
ale chciałbym,
by mogło mu ulec także moje serce.
Gdyby wolno mi było

di riveder almen colei che tanto
Seleuce rassomiglia,
potria qualche momento
così ancora ingannare il mio tormento.

Ditemi voi, dov'è

la bella pastorella,

selvagge deità?

Ch'io lei non cerco no,

ma di Seleuce in lei

solo cercando vo

l'effige e la beltà.

Ditemi &c.

Entra

Esce SELEUCE

Dove sei, caro sposo,

adorato mio bene,

chi agl'occhi miei t'asconde?

Se voi me lo celate,

invidiose fronde,

verranno ad agitarvi i miei sospiri.

Tolomeo, Tolomeo, dove t'aggiri?

Entra

Esce. TOLOMEO

Il nome mio da quella voce intesi

che ancor sa lusingarmi,

o di nuovo il pensiere

con larve del desio vuol ingannarmi,

per render poi con un piacer fallace

più veri i miei tormenti?

znów zobaczyć przynajmniej tę, która
tak bardzo przypomina Seleuce,
mógłbym jeszcze na kilka chwil
oszukać moją męczarnię.

Wy mi powiedzcie, gdzie jest

piękna pastereczka,

leśna bogini?

Nie, to nie jej szukam,

to w niej szukam

postaci i urody

Seleuce.

Wy mi powiedzcie....

Wchodzi [do lasu]

Wychodzi SELEUCE

Gdzie jesteś, drogi mężu,

moje ukochane szczęście,

kto cię ukrywa przed moim wzrokiem?

Jeśli to wy go przede mną chowacie,

zazdrosne gałęzie,

wstrząsną wami moje westchnienia.

Ptolemeuszu, Ptolemeuszu, gdzie się błąkasz?

Wchodzi [do lasu]

Wychodzi PTOLEMEUSZ

Słyszałem, jak moje imię wymawia głos,

który nadal pieści mi serce;

a może znowu myśl mamii mnie

widmami pragnienia,

żeby za sprawą ulotnej rozkoszy

wzmóc moje męczarnie?

Ma fia che vòl, corro agl'amati accenti.

Entra

Esce SELEUCE

Io ti cerco per tutto e non ti trovo,
amato idolo mio,
per dirti che son io
la tua Seleuce, benché finì allora.

SCENA XII

Bosco. Araspe, Seleuce e Tolomeo

ARASPE

Delia, per queste sì remote selve
errando vai quando da chi t'adora
cercata indarno sei.

SELEUCE

(Oh che inciampo funesto a' passi miei;
ma simular conviene.)

Signor, non so chi mai
possa cercar di me.

ARASPE

Ti cerca Araspe.

SELEUCE

Araspe che sdegnato
poc'anzi m'oltraggiò?

ARASPE

Ne fu cagione

Niech się dzieje co chce, biegnę za drogim głosem.

Wchodzi [do lasu]

Wychodzi SELEUCE

Wszędzie cię szukam i nie mogę znaleźć,
moje ukochane bóstwo;
chcę ci powiedzieć, że to ja,
twoja Seleuce, choć dotąd udawałam inną.

SCENA XII

Las. Araspe, Seleuce i Ptolemeusz

ARASPE

Delio, błędzisz po tych
odludnych lasach, gdy tymczasem
ten, kto cię kocha, szuka cię na próżno.

SELEUCE

(Och, co za fatalna przeszkoda wstrzymuje moje
kroki; lecz trudno, trzeba udawać)

Panie, nie wiem, kto
mógłby mnie szukać.

ARASPE

Szuka cię Araspe.

SELEUCE

Araspe, który dopiero co
znieważył mnie w gniewie?

ARASPE

Sprawiła to

Amor, che poco intende
le leggi di ragione.

Esce TOLOMEO
«tra sé, in disparte»
(È qui colei che bramo,
ma č con Araspe. Oh dio,
voglio ascoltare.)

ARASPE
S'io t'amo
lo sa il Ciel, lo sa Amor, lo sa il mio petto
che a tanto foco omai resiste invano.
Per mitigarne or tu l'immenso ardore
cocedimi una mano.

SELEUCE
Povera sono, č vero,
ma d'onestà il tesoro
perché toglier mi vuoi, se pur tu m'ami?

ARASPE
Chiedo solo una man quando mi moro.
Negarmela non puoi,
né in prenderla t'offendo.

TOLOMEO *palesandosi*
Prenderla non potrai, ch'io la difendo.

ARASPE
Ah indegno Osmin.

TOLOMEO

miłość, która słabo zna się
na prawach rozsądku.

Wychodzi PTOLEMEUSZ
(do siebie, na stronie)
Jest tu ta, której pragnę,
ale jest z Araspe. O mój Boże,
chcę posłuchać.

ARASPE
Czy cię kocham,
wie Niebo, wie Miłość, wie to moje serce,
które nie potrafi nie ulec ogniovi.
Pomóż mi złagodzić
ten ogromny żar.

SELEUCE
Jestem biedna, to prawda,
ale skoro mnie kochasz, dlaczego,
chcesz mi odebrać skarb cnoty?

ARASPE
Proszę tylko o pomoc w godzinie śmierci.
Nie możesz mi jej odmówić,
a ja, przyjmując ją, nie obrażam cię.

PTOLEMEUSZ, *ukazując się*
Nie będzie twoja, ja ją obronię.

ARASPE
Ach, niegodny Osmino.

PTOLEMEUSZ

Osmin più non son io,
son Tolomeo, che a te sol nella sorte
cedo, non già nel grado o nel coraggio,
né vo' soffrir che oltraggio
abbia da te chi di Seleuce mia,
se Seleuce non è, porta il semblante.

SELEUCE

Sì che Seleuce son. Pietà, o signore,
del mio sposo ed amante,
pietà di me, pietà de' nostri casi
che dovrian nelle fiere
non che in un regio sen mover pietade.

ARASPE

Seleuce, o Delia, o quella che tu sia
avrai pietà quando la merti; intanto
sia condotta ad Elisa, e in forti lacci
colui si stringa. Invano spargi il pianto.

Tolomeo viene incatenato dalle guardie d'Araspe.

30/21. Piangi pur, ma non sperare
di smorzare
col tuo pianto l'ira mia,
s'anche un mar di pianto è poco
per estinguere quel foco
ch'arde al gel di gelosia.
Piangi &c.

Parte

SCENA XIII

Nie jestem już Osmino,
jestem Ptolemeuszem; nie ustępuję ci
pozycją ani odwagą, tylko los mniej mu sprzyja.
Nie zniosę, żebyś znieważał tę,
która, choć nie jest moją Seleuce,
tak bardzo ją przypomina.

SELEUCE

Ależ ja jestem Seleuce. Litości, panie,
dla mego męża i kochanka, litości dla mnie,
litości nad naszym losem,
który powinien wzbudzić litość
nawet w bestiach, a co dopiero królewskim sercu.

ARASPE

Seleuce, czy Delio, czy kim tam jesteś,
jeśli zasłużysz, okażę ci litość. Teraz
odprowadźcie ją do Elisy. a jego mocno
skrępujcie więzami. Na próżno lejesz łzy.

Straże Araspe zakuwają Ptolemeusza w łańcuchy

Płacz, lecz nie miej nadziei,
że swoim płaczem
osłabisz mój gniew:
nawet morze łez nie wystarczy,
by zgasić ten ogień,
płonący wśród lodów zazdrości.
Płacz....

Odchodzi

SCENA XIII

Tolomeo e Seleuce

TOLOMEO

Seleuce.

SELEUCE

Tolomeo.

TOLOMEO

Tu vivi, o bella!

SELEUCE

Vivo perché la sorte
m'ha riservato a una più cruda morte.

TOLOMEO

Ed io, se vivi tu, moro contento.

SELEUCE

Tu morir senza me? perché io rimanga
morta alla speme e sol viva al tormento?
Non lo pensar, crudele.

TOLOMEO

Di sì dolci momenti, in cui godere
posso d'un ben che non ho mai sperato,
perché così mi turbi il bel piacere?

SELEUCE

O piacer troppo infausto,
sol dato in pena al temerario ardire
de' voti miei che non dovean dal Cielo
sperar altro che affanno e che martire.

Ptolemeusz i Seleuce

PTOLEMEUSZ

Seleuce.

SELEUCE

Ptolemeusz.

PTOLEMEUSZ

Żyjesz, moja piękna!

SELEUCE

Żyję, bo los
przewidział dla mnie okrutniejszą śmierć.

PTOLEMEUSZ

A ja, jeśli ty żyjesz, umrę szczęśliwy.

SELEUCE

Miałbyś umrzeć beze mnie? Zostawić mnie
umarłą dla nadziei, a żywą tylko dla męki?
Nie myśl o tym, okrutniku.

PTOLEMEUSZ

Dlaczego mącisz mi radość
tych słodkich chwil, kiedy mogę cieszyć się
szczęściem, na które już nie miałem nadziei?

SELEUCE

O, zbyt bolesna rozkoszy, jesteś karą
za zuchwalstwo moich gorących przysiąg;
nie powinnam oczekiwać od Nieba
niczego prócz cierpień i udręki.

TOLOMEO

Discaccia dal tuo petto
ogni martir più rio,
mandalo a me che diverrà diletto,
se dal tuo seno passerà nel mio.
Vivi, o mia cara, e godi,
né di questa catena
premano il tuo pensier gl'ingiusti nodi,
se ne vuoi pur a me levar la pena.

SELEUCE

Quando l'istesso laccio
onde tu avvinto sei
me pur legasse, e fosse ancor più forte,
allor io goderei
che teco unita almeno
concordi mandarebbe a consolarsi
i gemiti e i sospiri il nostro seno.
Ma né pur di catene
m'è liberale il fato.
Addio, consorte amato,
lasciarti mi conviene.
Chi sa se ti vedrò pria di morire.

TOLOMEO

Férmate, o bella, ancor, deh non partire.
Lascia che il primo passo
di partenza sì dura
lo diano le mie piante,
che da ferro pesante
annodate ed oppresse
lo formarán più lento,

PTOLEMEUSZ

Wypędź z serca
okrutne cierpienia,
mnie je oddaj. Ucieszy mnie, jeśli
z twojego serca przejdą do mojego.
Żyj, ukochana, i bądź szczęśliwa,
a jeśli i ze mnie chcesz zdjąć ból,
niech niegodne węzły tych łańcuchów
nie zaprzętają już twoich myśli.

SELEUCE

Gdyby te więzy,
które cię spętały,
oplotły także mnie, choćby jeszcze mocniej,
byłabym szczęśliwa,
bo wtedy przynajmniej byłabym z tobą;
pocieszając się nawzajem, wydawalibyśmy
z piersi wspólne jęki i westchnienia..
Ale los skąpi mi
nawet łańcuchów.
Żegnaj, ukochany mężu,
muszę cię opuścić.
Kto wie, czy jeszcze cię zobaczę przed śmiercią.

PTOLEMEUSZ

Zostań jeszcze, o piękna, och, nie odchodź.
Pozwól moim stopom
postawić pierwszy krok
w stronę bolesnej rozłąki;
skute ciężkim żelazem,
będą stąpały wolniej,
a moje oczy, zanim

e de' tuoi lumi goderanno intanto
pur qualch'altro momento
i sguardi miei pria di disfarsi in pianto.

SELEUCE

Che parli di goder? La nostra sorte
sol conosce il penar, le nostre pene
non sanno terminar se non con morte.

TOLOMEO, SELEUCE

a due

31/22. Empia man ci divide,
addio per sempre, addio mio bene, addio.
Ma perché non m'uccide
s'io ti lascio, o mia vita, il dolor mio?

ATTO TERZO

SCENA I

Campagna con villa.

Araspe e poi Elisa

ARASPE

32/23. Sono idee d'un'alma sciolta
la giustizia e fedeltà:
non le vede e non l'ascolta
quella mente a cui fu tolta
dall'amor la libertà.
Sono &c.

Perché dunque a turbarmi
venite con rimorso inefficace,

zaleją się łzami,
jeszcze przez kilka chwil
zaznają radości spotkania z twoim spojrzeniem.

SELEUCE

Mówisz mi o radości? Nasz los
zna tylko cierpienie. Tylko śmierć
może położyć kres naszym nieszczęściom.

PTOLEMEUSZ, SELEUCE

w duecie

Okrutna ręka nas rozdziela,
żegnaj na zawsze, żegnaj moje szczęście, żegnaj.
Opuszczam cię, moje życie,
więc dlaczego mnie nie zabija mój ból?

AKT III

SCENA I

Krajobraz wiejski z willą.

Araspe, później Elisa

ARASPE

Sprawiedliwość i wierność
to myśli wolnej duszy:
nie widzi ich i nie słyszy
umysł, któremu miłość
odebrała wolność.
To są...
Dlaczego więc, marne cienie,
przychodzicie mnie dręczyć próżnymi

vani fantasmi? Il cor non ho sì vile
che perda la sua pace
d'immaginati spettri al falso orrore,
che altra essenza non hanno
se non quella che lor finge il timore.
Con Dorisbe infedele,
con Tolomeo crudele
dicasi pur ch'io sia scusa bastante
è d'ogni colpa mia l'essere amante.

Esce ELISA

Signor, di Tolomeo
e Seleuce, che son già in tuo potere,
che risolvi di far?

ARASPE

L'uno al germano
consegnerò, ma l'altra
vo' per me solo riserbar, che Amore
mi consiglia così

ELISA

Sempre il consiglio
d'Amor porta con sé qualche periglio.
Credi tu che Alessandro
a te lasci Seleuce, se a Trifone
da Cleopatra fu già destinata?

ARASPE

Se da lui m'è negata
saprò farmi da me la mia ragione.

ELISA

wyrzutami? Moje serce nie jest tak tchórzliwe,
by pozbawiła je spokoju
fałszywa groza wymyślonych duchów,
pozbawionych innego bytu
poza tym, który wymyśla im strach.
Niech sobie mówią, że jestem
niewierny wobec Dorisbe,
okrutny wobec Ptolemeusza:
miłość wystarczy, by usprawiedliwić moje winy.

Wychodzi ELISA

Panie, z Ptolemeuszem
i Seleuce, których masz w swojej władzy,
co zamierzasz zrobić?

ARASPE

Jego oddam
bratu, ale ją
zostawię dla siebie, bo tak
podpowiada mi Miłość.

ELISA

Rady Miłości zawsze
niosą ze sobą pewne niebezpieczeństwo.
Sądzisz, że Aleksander
zostawi ci Seleuce, mimo że Kleopatra
przeznaczyła ją dla Trifone?

ARASPE

Jeśli mi jej nie odda,
sam potrafię dojść sprawiedliwości.

ELISA

Ma la Siria nemica
con l'Egitto anche avrai.

ARASPE

Che si armi ancora
contro me l'universo,
purché sia mia colei che l'alma adora.
Saprò con ciglio asciutto
veder tutto il mio regno arso e distrutto

ELISA

Già che sì fermo sei
di farla tua, meglio è con Tolomeo
tentar che a te la ceda
e a me la destra porga,
se vita e libertade e forse il regno
perduto ottener brama,
che regno, vita e libertà più vale
che il posseder chi s'ama.
Così l'Egitto almeno,
dove ha pur Tolomeo qualche partito,
a' danni tuoi non si vedrebbe unito.

ARASPE

Se opportuno ti sembra
il tentarlo, disponi
come a te piace il modo.

ELISA

Fa' che qui Tolomeo condotto sia.

ARASPE

Quel che tu vuoi si faccia,

Ale wtedy i Syria,
i Egipt staną się twoimi wrogami.

ARASPE

Niech się nawet cały świat
zbroi przeciwko mnie,
abym tylko zdobył tę, którą kocham.
Nie uronię ani jednej łzy, widząc
moje królestwo w ogniu i ruinie.

ELISA

Skoro już zdecydowałeś,
że chcesz jej dla siebie, lepiej postaraj się,
żeby Ptolemeusz sam ci ją odstąpił,
a mnie ofiarował prawicę,
jeśli pragnie dostać życie i wolność,
a może i utracone królestwo,
bo królestwo, życie i wolność znaczą więcej,
niż posiadanie kogoś, kogo się kocha.
Wtedy przynajmniej Egipt,
gdzie Ptolemeusz ma jakichś zwolenników,
nie zjednoczyłby się przeciwko tobie.

ARASPE

Jeśli uważasz, że warto
spróbować, powiedz,
jak należy to zrobić.

ELISA

Każ tu przyprowadzić Ptolemeusza.

ARASPE

Niech będzie jak chcesz,

purché opri tu che sia Seleuce mia.

33. Per giungere a chi s'ama

si tenti ogni sentire,

e all'amorosa brama

sia legge il suo piacer.

Parte.

ELISA

Arde ancora di sdegno

l'amor mio tutt'acceso

contro chi lo disprezza, e il suo furore

chiama ancor la vendetta.

Ma benché arda di sdegno, è alfine amore,

e vorrebbe tentar con nuovo assalto

in quel petto di smalto,

già che non m'è permesso

sperarne affetto, almen destar pietade;

e pietà più che d'altri di sé stesso,

ma né pur questo spero,

che ben conosco il suo feroce orgoglio.

Seleuce forse non ha il cor sì fiero:

con lei che qui già vien provare io voglio.

SCENA II

Seleuce ed Elisa

SELEUCE

Elisa, che ricerchi

da un'infelice omai? vò la mia morte?

La bramo anch'io: se darmela farai,

ti chiamarò pietosa o men crudele.

obym tylko dzięki tobie zdobył Seleuce.

By dojść do ukochanej

trzeba próbować wszystkich ścieżek,

a dla miłosnej żądz

rozkosz niech będzie prawem.

Odchodzi

ELISA

Jeszcze płonie moja miłość,

rozniecona oburzeniem

na tego, kto nią gardzi; jej furia

domaga się pomsty.

Lecz choć pała oburzeniem, to jednak jest miłość;

utraciwszy nadzieję na jego uczucie,

chciałaby spróbować nowego ataku

na to serce z kamienia

i sprawić, żeby się przynajmniej ulitowało,

bardziej nad sobą, niż nad kim innym.

Lecz dobrze znając jego okrutną dumę

na to też nie mam nadziei.

Może Seleuce ma mniej okrutne serce:

właśnie tu idzie, spróbuję się z nią rozmówić.

SCENA II

Seleuce i Elisa

SELEUCE

Eliso, czego jeszcze oczekujesz

od nieszczęśliwej? Chcesz mojej śmierci?

Pragnę tego samego: jeśli mi ją zadasz,

okażesz mi litość, a nie okrucieństwo.

ELISA

Anzi, con la tua vita
quella di Tolomeo salvar desio.

SELEUCE

Ah se ciò fosse ver, che non farei!

ELISA

E pur sola tu sei
quella che lo puoi far.

SELEUCE

Così schernita
sono ancora da te?

ELISA

No, ma se vuoi
salvare a lui la vita,
cedi a me la sua man: sol così puoi
far che viva e che regni e se ricusi
a morte più che certa l'abbandoni.

SELEUCE

Se a tal prezzo li vendi,
sono usure i tuoi doni.

Io gli accetto, però che lieve parmi

ogni prezzo per vita così cara.

Tolomeo per me è tuo.

ELISA

Ma ciò non basta.

SELEUCE

ELISA

Przeciwnie, razem z twoim życiem
chcę ocalić życie Ptolemeusza.

SELEUCE

Ach, czego bym nie zrobiła, żeby to było prawdą!

ELISA

Jesteś jedyną,
która może to zrobić.

SELEUCE

Znowu
ze mnie drwiesz?

ELISA

Nie, ale jeśli chcesz
ocalić mu życie,
oddaj mi jego rękę: tylko tak możesz
sprawić, że będzie żył i rządził; odmawiając,
wydasz go na bardziej niż pewną śmierć.

SELEUCE

Jeśli taka jest cena twoich darów,
jesteś lichwiarką.

Jednak je przyjmuję, bo każda cena

za tak drogie życie wydaje mi się niska.

Ptolemeusz jest twój.

ELISA

Ale to nie wystarczy.

SELEUCE

E che più deggio far?

ELISA

Ch'ei vi consenta.

Qui verrà, seco parla, e seco alfine
stabilisci qual sorte

elegger voglia: o d'esser a me sposo,
o fra poch'ore di sposar la morte.

34/24. Voglio amore o pur vendetta,
da chi l'alma acceso m'ha.

Da due fiamme ho eguale ardore,
l'una e l'altra sì m'alletta
che se manca l'una al core
l'altra più l'accenderà.

Voglio &c.

Parte.

SELEUCE

Ecco un altro tormento

che non avea provato

sinor l'anima mia:

servire alla rivale

e nella gelosia

più strana e più crudele

bramar che sia l'amante

men costante e fedele.

E pur così lo bramo,

ed ad onta del core

vorrei che un altro amore

lo togliesse dal mio sol perché l'amo.

Eccolo appunto: ei me lieto rimira,

ma in veder lui l'anima mia sospira.

Co mam jeszcze zrobić?

ELISA

Niech on się na to zgodzi.

Zaraz tu przyjdzie. Porozmawiaj z nim
i ustalcie, jaki los

zechce wybrać: zostać moim małżonkiem,
czy za kilka godzin poślubić śmierć.

Chcę od tego, który rozpałił me serce,
. miłości albo zemsty.

Płonę tak samo od obu płomieni,

jeden i drugi mnie ęci,

więc jeśli sercu jednego zabraknie,

drugi jeszcze bardziej je rozpałi.

Chcę....

Odchodzi

SELEUCE

Oto kolejna męczarnia,

jakiej jeszcze dotąd

nie doświadczyła moja dusza:

służyć rywalce,

i w dziwnej, okrutnej

zazdrości

pragnąć, żeby kochanek

był mniej oddany i wierny.

A jednak tego pragnę,

i na przekór sercu

chciałabym, żeby inna miłość

zabrała go mojej, tylko dlatego, że go kocham.

Ale oto i on: patrzy na mnie wesoło,

lecz moja dusza wzdycha na jego widok.

SCENA III

Tolomeo e Seleuce

TOLOMEO

Bella, già men severe
provo le stelle, e tutti i loro sdegni
di vederti non pagano il piacere.

SELEUCE

Già, Tolomeo, più giusto
il Ciel per te si rende,
e con liete vicende
non sol la vita e libertà ti dona,
ma ti promette ancor la tua corona.

TOLOMEO

T'ingannerà il desio.

SELEUCE

Non m'inganno, mio ben, e vita e regno
tu goderai, ma non sarai più mio.
Con la destra d'Elisa
ti promette la sorte
quello che con la mia già ti togliea.
Giust'è ben che tu goda e sol io peni
se delle tue sventure io son la rea.

TOLOMEO

Sinora ho ben creduto
che potesse fortuna
levarmi il tutto, ma non già il tuo core,
or vedo ben che il perfido suo sdegno

SCENA III

Ptolemeusz i Seleuce

PTOLEMEUSZ

Piękna, już mniej okrutne
są gwiazdy, a ich wrogość
jest niczym wobec radości z twojego widoku.

SELEUCE

Tak, Ptolemeuszu, Niebo
staje się dla ciebie sprawiedliwsze
i wraz z radosnymi wydarzeniami
nie tylko daje ci życie i wolność,
lecz jeszcze obiecuje ci oddać koronę.

PTOLEMEUSZ

Chyba marzenie cię zwodzi.

SELEUCE

Nie myślę się, mój drogi, będziesz się cieszył,
życiem i królestwem, ale nie będziesz już mój.
Wraz z prawicą Elisy
los obiecuje ci
wszystko, co odebrał ci razem z moją.
Jeśli ja jestem winna twoim niedolom, tylko ja
powinnam cierpieć: tobie należy się szczęście.

PTOLEMEUSZ

Do dziś wierzyłem,
że los może
odebrać mi wszystko prócz twojego serca;
teraz dobrze widzę, że jego okrutny gniew

di questo ancor mi priva.

Senza te, vorrei tu, che io regni e viva?

O non m'ami o di te mi stimi indegno.

SELEUCE

T'amo più di me stessa e alla tua vita
consacro quello ch'è alla mia più caro.

TOLOMEO

Dunque se tu per me la vita sprezzi,
io da te pure a disprezzarla imparo.

SELEUCE

Tolomeo, se tu vivi,
viverò anch'io, benché morendo ognora,
perché il saper che tu sei vivo e regni
m'impedirà ch'io mora.

Ma se tu mancherai, nella tua morte
doppiamente morendo
sol viva io restarò, quanto il dolore
nella morta mia salma
vorrà le veci sostener dell'alma.

TOLOMEO

Seleuce, il lusingarmi
d'Elisa con la mano è perché brami
forse quella d'Araspe?

SELEUCE

Per vincermi, o crudel, trovate hai l'armi.
Così indegno sospetto
forma di me chi dice che m'adora?
Ah pria che torni ad ingombrargli il petto,

pozbawia mnie i tego.

Chciałabyś, żebym rządził i żył bez ciebie?

Albo mnie nie kochasz, albo masz mnie za łajdaka.

SELEUCE

Kocham cię bardziej niż samą siebie, za twoje
życie poświęcę wszystko, co najdroższe.

PTOLEMEUSZ

Więc jeśli dla mnie gardzisz życiem,
ja też nauczę się od ciebie nim pogardzać.

SELEUCE

Ptolemeuszu, jeśli ty będziesz żył,
ja też, umierając co chwila, będę żyła nadal,
bo wiedza, że żyjesz i rządzisz
nie pozwoli mi umrzeć.
Lecz jeśli ciebie zabraknie, ja, w twojej śmierci
umierając podwójnie,
będę żyła na tyle,
na ile w moim martwym ciele
ból zajmie miejsce duszy.

PTOLEMEUSZ

Seleuce, a może mnie zachęcasz
do poślubienia Elisy, bo sama
pragniesz poślubić Araspe?

SELEUCE

Okrutny, znalazłeś broń, by mnie pokonać.
Więc ten, kto twierdzi, że mnie kocha,
wysuwa tak niegodne podejrzenie?
Ach, zanim znowu wypełnię jego serce,

mora pur Tolomeo, Seleuce mora.

35/25. Hai vinto sì, crudele,

m'hai tolto ogni speranza

che avevo già per te.

Ma d'esserti fedele

la gloria e la costanza

ha da restar con me.

Hai &c.

SCENA IV

Elisa e li medesimi

ELISA

Alfin che si risolve?

Tra la vita e la morte

tanto si pensa ancora?

TOLOMEO

Elisa, quando offerta

da te mi fu poc' anzi

e vita e libertà, se non t'amai,

di non poterti amare anche mi spiacque;

ma di nuovo tentarmi,

e creder ch'un momento

possa l'anima mia restar sospesa

se ha da perder Seleuce o pur la vita,

m'è così grand'offesa

e mi ti rende omai così aborrita

che più amabile ogetto

mi fia l'istessa morte

nel suo più fiero aspetto.

ELISA

niech umrze Ptolemeusz. Niech umrze Seleuce.

Więc zwyciężyłeś, okrutny,

zabrałeś mi całą nadzieję,

którą z tobą wiązałam.

Ale zostaną ze mną

lojalność i chluba,

że byłam ci wierna.

Więc....

SCENA IV

Elisa i ci sami

ELISA

Co w końcu postanowiliście?

Tak długo trzeba się zastanawiać,

żeby wybrać między życiem a śmiercią?

PTOLEMEUSZ

Eliso, kiedy niedawno

ofiarowałeś mi

życie i wolność, nie kochając cię,

żałowałem, że nie mogę cię kochać;

lecz to, że kusisz mnie znowu,

wierząc, że w pewnej chwili

moja dusza może się zawahać,

czy woli stracić Seleuce czy życie,

jest dla mnie wielka zniewagą

i czuję teraz do ciebie taki odrazę,

że miłsza mi będzie

nawet sama śmierć

w najokrutniejszej postaci.

ELISA

Presto si scorgerà se hai cor sì forte
quando in Seleuce tua tu la vedrai.

SELEUCE

Fanne dunque la prova
e avanti agl'occhi suoi
fa' che cada svenata
chi sol cagione è degl'oltraggi tuoi.

TOLOMEO

Ed anche adesso, ingrata,
vai tentando il mio cor con nuovi assalti?
Lo vorresti pietoso
per renderlo infedele,
ma prima che incostante
lo scorgerai crudele.
Vengano dunque i rei
ministri del tuo sdegno. A che più tardi?
Nel seno di costei
ove sta l'alma mia, scaglino i dardi:
vedrò con ciglio immoto
sgorgarne il sangue amato,
e mi saran gradite,
per farmiti più odiar, le sue ferite.

ELISA

Così dunque, superbi,
bravar la morte osate
e l'ira mia sì neghittosa freme!

SELEUCE

La morte può bravar chi non la teme:
venga dunque che a gara

Zaraz się przekonamy, czy masz tak silne serce,
kiedy zobaczysz, jak umiera Seleuce.

SELEUCE

Więc spróbuj:
spraw, by na jego oczach
upadła bez życia
ta, która jest przyczyną twoich upokorzeń.

PTOLEMEUSZ

Nawet teraz, niewdzięczna,
przypuszczasz na moje serce kolejne ataki?
Chciałabyś je rozmiękczyć,
skłonić do niewierności,
lecz zanim zdołasz uczynić je niestałym,
przekonasz się, jak jest okrutne.
Niech więc przyjdą zbrodniczy
śludzy twego gniewu. Na co czekasz?
Niech rzuca strzałami
w pierś tej, w której mieszka moja dusza:
bez mrugnięcia okiem będę patrzył,
jak tryska ukochana krew,
z wdzięcznością przyjmę jej rany,
bo dzięki nim jeszcze bardziej cię znienawidzę.

ELISA

Więc wy w swojej pysze
ośmielacie się rzucać wyzwanie śmierci,
podczas gdy we mnie wrze już beczynny gniew!

SELEUCE

Ten może wyzwąć śmierć, kto się jej nie boi:
niechże więc przyjdzie, oboje

ognun di noi la chiede,
e a chi tanto la brama
fia sempre tardi allor che si concede.

ELISA

Ben presto l'otterrete, intanto sia
ricondotto ciascun onde fu tolto.

TOLOMEO

Coraggio, anima mia.

SELEUCE

Di che paventi?

Chi dee penar per te gode ai tormenti.

Addio, sposo adorato,

soffri con alma forte.

TOLOMEO

Troppo è dolce il soffrir per chi s'adora.

Ben può il destino...

SELEUCE

Ben potrà la sorte...

EOLOMEO e SELEUCE

a due

...farmi morir,...

TOLOMEO

...ma non che tuo non mora.

SELEUCE

...ma non che tua non mora.

chcemy się z nią zmierzyć;

komuś, kto tak bardzo jej pragnie,

zawsze będzie dana za późno..

ELISA

Wam szybko będzie zadana. A tymczasem

niech ich stąd zabiorą tam, skąd przyszli.

PTOLEMEUSZ

Odwagi, najdroższa.

SELEUCE

Czego się obawiasz?

Cierpiąc dla ciebie, z rozkoszą przyjmę męki.

Żegnaj, ukochany małżonku,

zachowaj hart ducha.

PTOLEMEUSZ

Nazbyt słodko jest cierpieć dla tego, kogo się kocha.

Przecież los może....

SELEUCE

Przecież może przeznaczenie

EOLOMEO e SELEUCE

w duecie

sprawić, że umrę

PTOLEMEUSZ

ale nie, że umrę nie twój

SELEUCE

ale nie, że umrę nie twoja.

Partono.

ELISA

Morirete, sì sì, d'entrambi il sangue
smorzarà del mio seno
il mal acceso foco,
benché il sangue d'entrambi ancor fia poco,
e d'un folle desio
il disperato ardore
par che voglia anche il mio.

Io voglio vendicarmi
d'un oltraggiato amor.

L'ira mi porge l'armi,
e s'egli m'ha tradito

si guardi anche il mio cor.

Io &c.

SCENA V

Alessandro e poi Araspe

ALESSANDRO

Madre, pagasti alfine
quell'ultimo tributo
da cui chi nasce mai non resta esente
per grandezza o poter di regio fasto.
Dal mio ciglio dolente
or prendi quello che ti deve un figlio,
d'un figlio in cui sempre distinto oggetto
fu il tuo voler tiranno dal tuo materno affetto.

ARASPE

Signor,

Odchodzą

ELISA

Umrzecie, o tak, wasza krew
stłumi w mym sercu
niefortunny ogień;
lecz wasza krew to jeszcze za mało:
zdaje się, że rozpaczliwy żar
szalonego pragnienia
pożąda także mojej.

Chcę się zemścić

za znieważoną miłość.

Gniew podaje mi broń.

A jeśli zdradziło mnie moje serce,

niech i ono się strzeże.

Chcę

SCENA V

Aleksander, później Araspe

ALEKSANDER

Matko, złożyłaś w końcu
ostatnią daninę,
z której nie zwalnia żadnego ze śmiertelnych
ani potęga, ani wspaniałość królewskiej władzy.
Weź teraz z moich zboląłych oczu
to, co ci się należy od syna,
syna, który zawsze odróżniał
twoje tyrańskie zamysły od matczynego uczucia.

ARASPE

Panie,

se non t'è noto,
sappi che Tolomeo già in mio poter si trova.

ALESSANDRO

Saperlo ben mi giova
perché avviso ricevo anche da Egitto
che la mia genitrice
fu rapita da morte, e che in quel regno
le turbolenze insorte
mi chiamano a sedarle, onde ben tosto
a partir mi dispongo. Or tu il fratello
puoi farmi consegnar, che meco voglio
condurlo. (Occulto ancora
convien che resti il giusto mio disegno
di ricondurlo al regno.)

ARASPE

Prence, condona al mio sincero affetto
se è troppo ardir volerti dar consiglio:
condur teco il germano
è un condur teco il tuo maggior periglio.
Fa' più tosto che qui rimanga estinto,
che sol così potrai
dir che sia tuo l'Egitto e dir ch'hai vinto.

ALESSANDRO

No, Araspe, senza orrore
io del suo sangue non potrei bagnarmi.
Custodito e ristretto
purch'egli sia, può ogni timor levarmi.
Qui giungeran tra poco
delle mie fide squadre
quelle che per guardarlo ho destinato,

jeśli tego nie wiesz,
dowiedz się, że Ptolemeusz jest już w moich rękach.

ALEKSANDER

Przyda mi się ta wiedza,
bo właśnie dostałem z Egiptu wiadomość,
że śmierć zabrała
moją matkę, a w królestwie
wybuchły rozruchy; ponieważ moja
powinnością jest je uśmierzyć,
niebawem stąd wyjadę. Możesz więc
wydać mi brata, chcę go tam zabrać
ze sobą. (Mój plan, by na powrót
sprowadzić go królestwa, powinien
jeszcze pozostać w tajemnicy).

ARASPE

Książę, wybacz mojemu szczeremu uczuciu
zbytnią zuchwałość, lecz pragnę udzielić ci rady:
zabierając brata ze sobą, zabierzesz
ze sobą największe niebezpieczeństwo.
Spraw raczej, żeby został tutaj, martwy,
bo tylko wtedy będziesz mógł
powiedzieć że Egipt jest twój, i że zwyciężyłeś.

ALEKSANDER

Nie, Araspe, nie mógłbym
bez zgrozy splamić się jego krwią.
Będzie strzeżony i związany,
więc nie mam się czego obawiać.
Niebawem przybędą tu
moje wierne oddziały,
które otrzymały zadanie, by go pilnować;

e tu puoi dare intanto

gl'ordini che convenga al fin bramato.

Se l'interno pur vedono i numi
non dispero d'averne il favor,
ma che giova se in due vaghi lumi
poi severo m'è quello d'amor.
Se &c.

Parte.

ARASPE

Se non erra il pensiero,
Alessandro non vuole
l'odio per sé della fraterna morte
ma gradirebbe poi che un'altra mano
lo togliesse di vita,
ed è forse la mia
quella che a farlo invita.
Tolomeo dunque mora, e di Seleuce
la sua morte mi renda
più giusto possessore.
Mora sì, poiché a morte lo condanna
l'odio fraterno ed il mio cieco amore.

Sarò giusto e non tiranno
se farò cader trafitto
chi sì reo forse non par.
Non son io che lo condanno,
ma Seleuce è il suo delitto,
colpa è sua poter regnar.
Sarò &c.

SCENA VI

Dorisbe e Araspe

a ty tymczasem możesz wydać

rozkazy stosowne do zamierzonego celu.

Jeśli bogowie widzą moje myśli,
nie tracę nadziei na ich przychyłność:
lecz co mi po niej, gdy dwojgiem pięknych oczu
surowiej patrzy na mnie bóg miłości.
Jeśli...

Odchodzi

ARASPE

Jeśli się nie mylę,
Aleksander, nie chcąc,
by to na niego spadła nienawiść za śmierć brata,
wolałby, aby inna dłoń
odebrała mu życie:
i może zachęca moją,
żeby to zrobiła.
Niech więc Ptolemeusz umrze,
i niech jego śmierć sprawi,
że Seleuce będzie moja.
Niech umrze, bo skazuje go na śmierć
nienawiść brata i moja ślepa miłość.
Szlachetnym będę, a nie tyranem,
sprawiając, że padnie bez życia
ten, kto być może nie jest niegodziwy.
To nie ja go skazuję,
to Seleuce jest jego zbrodnią,
a jego winą jest to, że może rządzić.
Szlachetnym....

SCENA VI

Dorisbe i Araspe

DORISBE

Pietà, pietà, signore
di due misere vite:
pietà della tua Delia
e d'Osmino infelice.

ARASPE

O semplicità,
ancor non sai che Osmino
è Tolomeo, che forse per tradirmi
si celava così? non sai che Delia
è Seleuce sua sposa?

DORISBE

Non lo sapea, stupida ne rimango,
ma pure i casi lor mesta compiangio
e vorrei che pietosa
l'anima tua real...

ARASPE

Deh lascia omai
i casi loro alla fortuna e al caso.
Sentimi, o bella Clori,
(lusingarla vorrei
per ottener da lei quello che bramo),
sentimi dico, o bella:
di Delia o sia Seleuce
il disprezzo ostinato
quei lacci ha già disciolto
con che m'avea legato
ond'io nel tuo bel volto
ritornar voglio a vagheggiar

DORISBE

Litości, litości, panie,
dla dwóch biednych żyć,
litości dla twojej Delii
i nieszczęsnego Osmino.

ARASPE

O łatwowierna,
jeszcze nie wiesz, że Osmino
to Ptolemeusz, i że może ukrywał się
tylko po to, żeby mnie zdradzić? Nie wiesz,
że Delia to Seleuce, jego żona?

DORISBE

Nie wiedziałam. Jestem zaskoczona,
ale zasmucają mnie ich przeżycia
i chciałabym, żeby twoja
litościwa królewska dusza...

ARASPE

Och, zostaw już
ich przeżycia losowi i przypadkowi.
Posłuchaj, piękna Clori,
(pochlebstwem chciałbym
uzyskać od niej to, czego tak pragnę),
posłuchaj, mówię, o piękna:
uparta wzgarda
Delii, czy też Seleuce,
już zniszczyła te więzy,
którymi mnie kiedyś związała,
więc teraz znowu pragnę
podziwiać w twojej pięknej twarzy

la prima adorata mia face.

DORISBE

(So che finge così, ma pur mi piace.)

Signor, io non son degna

l'ombra d'aver in me, nonché l'imago

di colei che t'accese.

ARASPE

Più modesta che sei più me ne appago,

voglio dell'amor mio farti l'oggetto.

DORISBE

So che m'inganna e pur mi dà diletto.

ARASPE

Nel più interno recinto

de' miei giardini, ove sol d'erbe <e> fiori

per la tua man gentile

coltivato verdeggia un vago aprile,

vieni, che ivi desio

darti dell'amor mio più certo pegno.

(Anzi solo ottener il mio disegno.)

DORISBE

Verrò, signor, dove tu brami. Ah Cieli!

Fosse mai ver che del passato foco

tutt'in quell'alma infida

non sian ancor estinte le faville,

che più da' mesti lumi

fiumi non verseria d'amare stille.

39/26. Tra l'erbe e tra fiori

se m'offre gl'amori

ów blask, który kochałem pierwszą miłością.

DORISBE

(Wiem, że udaje, ale i tak mi się to podoba)

Panie, nie zasługuję nawet na to,

by nosić w sobie cień, a co dopiero obraz

tej, którą tak kochałeś.

ARASPE

Im jesteś skromniejsza, tym bardziej urocza;

teraz chcę kochać ciebie.

DORISBE

Wiem, że mnie zwodzi, a jednak czuję przyjemność

ARASPE

Przyjdź do najtajniejszej części

moich ogrodów, tam, gdzie piękny

kwiecień zieleni się ziołami i kwiatami,

o które dbała twoja śliczna rączka,

bo tam pragnę

dać ci najpewniejszy dowód mojej miłości

(Ależ skąd, chcę tylko osiągnąć, co zamierzam)

DORISBE

Przyjdę, panie, gdzie zechcesz. O Nieba!

Gdyby naprawdę nie zgasły

jeszcze w tej niewiernej duszy

wszystkie iskry dawnego ognia,

nie wylewałabym już ze smutnych

oczu rzeki gorzkich łez.

Jeśli wśród ziół i kwiatów

ofiaruje mi miłość,

mi dice un pensiero
ch'io debba sperar
Ma un altro risponde
che l'angue più fiero
tra i fiori e le fronde
si suole occultar.
Tra &c.

Parte.

SCENA VII

Alessandro solo

ALESSANDRO

In questa più remota
parte di bosco imposi
ad Oronte che i duci a me più fidi
dell'egizie coorti
debba condurre, perché loro io voglio
propor che a Tolomeo giurino fede,
come il giusto richiede.
Ma troppo egli dimora e a me ritarda
il bel piacer di sciogliere le piante
all'amato germano
e di abbracciarlo poi sciolto e regnante.
Sì che ei deve regnar: della ragione
il mio braccio ministro avrà la gloria
di dar altrui, non d'usurpar corone.
So ben che perderò, non l'ombra vana
di quel falso piacer che dà l'impero,
ma perderò la speme
dell'affetto d'Elisa. Ahi che in pensarlo
ne geme il cor, ma posseder nol bramo

jedna myśl radzi mi
mieć nadzieję.
Lecz inna odpowiada,
że wśród kwiatów i liści
chowa się zwykle
najgorszego węża
Jeśli...

Odchodzi

SCENA VII

Aleksander sam

ALEKSANDER

Nakazałem Orontowi,
żeby przyprowadził do tych leśnych ostępów
najwierniejszych mi wodzów
egipskich kohort,
bo chcę im zaproponować,
żeby przysięgli wierność Ptolemeuszowi,
jak nakazuje prawo.
Ale on przebywa tam zbyt długo,
opóźniając moją radość
z rozwiązania stóp ukochanemu bratu
i uściskania go, już wolnego, jako króla.
To on powinien rządzić, a moje ramię,
narzędzie sprawiedliwości, będzie się chlubić,
że zamiast przywłaszczyć koronę, oddało ją jemu.
Dobrze wiem, co utracę: nie marny cień
fałszywej przyjemności, jaką daje władza;
stracę nadzieję
na uczucie Elisy. Ach, na samą myśl
ściska mi się serce, jednak nie chcę

per sentier così opposto al meritarlo.

So che sperare

più non potrò,

ma nel penare

vo' potrer dire:

“Del mio martire

colpa non ho.”

So &c.

SCENA VIII

Seleuce condotta da due guardie ed Alessandro

SELEUCE

E dove, e dove ancora

più lungi mi guidate,

d'un'empia tirannia ministri indegni?

Forse opportuno il luogo

non parvi per compir l'infame eccesso

che vi è stato commesso?

Ma dall'ombra funesta

di queste folte piante

mi avvedo ben che questa

è l'ara in cui la vittima innocente

della mia vita ha da cader trafitta.

Dunque aprite mi il seno e n'esca l'alma

che uscirà pur dalle ferite invitta.

ALESSANDRO

Che vedo, ah traditori!

Così s'oltraggia misera donzella?

Fuggono le guardie.

jej zdobyć inaczej, niż na to zasługuje.

Wiem, że nie mogę

już mieć nadziei,

ale w cierpieniu

chcę móc powiedzieć:

„Nie jestem winien

moich męczarni”

Wiem...

SCENA VIII

Seleuce, którą prowadzi dwóch strażników,

i Aleksander

SELEUCE

Dokąd to, dokąd mnie

jeszcze prowadzicie,

niegodni słudzy okrutnej tyranii?

Może sądzicie, że to miejsce

jest nieodpowiednie, by tu dokonać

podłego występku, który wam zlecono?

Jednak złowrogi cień

tych gęstych drzew

mówi mi, że to jest

miejsce, w którym dokona się

niewinna ofiara z mojego życia.

Więc przebijcie mi pierś, niech uwolni się dusza,

niech wyjdzie, niepokonana przez rany

ALEKSANDER

Co widzę, och, zdrajcy!

To tak się znieważa nieszczęsną dziewczynę?

Strażnicy uciekają.

SELEUCE

Signor, dimmi a chi deggio
pietà per me sì nuova. Ma che veggio!
Prence, tu sei che salvi a me la vita
o pur vòì che il mio sangue
sia riservato solo alla tua mano?
alla tua man che forse
è già bagnata in quella del germano.
Ah se è così, che tardi?
Sciogli anche il mio dall' amorse vene,
che a quel di Tolomeo
quel di Seleuce ancor unir conviene.

ALESSANDRO

Seleuce? eh come, in vita?
come qui? come in abito sì strano?
da felloni sì rei come assalita?
Palesami i tuoi casi e in me confida
che Alessandro son io,
di Tolomeo fratel, non già nemico,
come ingannata credi. Ma tra poco
vedrai che ei per me vive e per me regna.

SELEUCE

Ah se creder degg'io che non m'inganni,
lascia che alle tue piante...

Si inginocchia.

ALESSANDRO

Sorgi, o bella,
che mia regina sei

SELEUCE

Panie, powiedz, komu zawdzięczam
tę nową dla mnie litość. Ale co ja widzę!
Książę, ratujesz mi życie,
a potem chcesz, żeby tylko twoja ręka
rozporządzała moja krwią?
Twoja ręka, którą może
splamiła już krew brata.
Ach, jeśli to prawda, na co czekasz?
Wytocz i moją z rozkochanych żył,
niech krew Seleuce
złączy się z krwią Ptolemeusza.

ALEKSANDER

Seleuce? Ty żyjesz?
Skąd się tu wzięłaś? Skąd masz ten dziwny strój?
Dlaczego cię napadli ci okrutni bandyci?
Opowiedz mi wszystko, zaufaj mi:
jestem Aleksandrem,
bratem, a nie wrogiem Ptolemeusza,
jak niesłusznie myślisz. Ale zaraz
zobaczysz, że dzięki mnie on żyje i rządzi.

SELEUCE

Ach, jeśli mam uwierzyć, że nie kłamiesz,
pozwól, że do twoich stóp...

Kłęka

ALEKSANDER

Wstań, o piękna,
bo jesteś moją królową,

e gl'ossequi da me prender tu dèi.

SELEUCE

Ma Tolomeo, signor, dove si trova?

ALESSANDRO

Ben presto a me dee consegnarlo Araspe.

SELEUCE

Araspe? Oh dio!

ALESSANDRO

Che temi?

SELEUCE

Temo che se il mio sangue
bramava Elisa, come hai ben veduto,
così Araspe del suo pur abbia sete.

ALESSANDRO

Non l'osarà, ma a fartene sicura
or meco vieni, e con vicende liete
emendar io saprò la tua sventura.

Parte.

SELEUCE

41/27. Stelle, vi credo o no,
placide vi mostrate,
ma che non m'inganniate
ancor pavento.
Godere ancor non so
e avvezzo nel dolor

i to ja winienem złożyć ci hołd.

SELEUCE

Ale gdzie jest Ptolemeusz, panie?

ALEKSANDER

Wkrótce przyprowadzi go do mnie Araspe.

SELEUCE

Araspe? O Boże!

ALEKSANDER

Czego się obawiasz?

SELEUCE

Sami widziałeś, jak bardzo Elisa
pożądała mojej krwi; boję się,
że Araspe tak samo pragnie krwi Ptolemeusza.

ALEKSANDER

Nie ośmieli się, lecz żeby się i tym przekonać,
chodź ze mną, a sprawię,
że radosne zdarzenia uleczą twoją niedolę.

Odchodzi

SELEUCE

Gwiazdy, czy mam wam wierzyć?
Zdajecie się spokojne,
ale ja nadal się boję,
czy mnie nie zwodzicie.
Jeszcze nie umiem się cieszyć,
a serce przywykłe do bólu

non può disfarsi il cor
del suo tormento.
Stelle &c.

Parte.

SCENA IX

Tolomeo solo

«con una coppa avvelenata in mano»

TOLOMEO

Che più si tarda omai,
o neghittose labra,
a dissetar con queste poche stille
l'empio furor della mia sorte irata?
Sì, queste poche stille,
se la morte bramata
mi portaranno al seno,
saranno de' miei mali
antidoto pietoso e non veleno.
Inumano fratel, barbara madre,
ingiusto Araspe, dispietata Elisa,
numi o furie del Ciel, Cielo nemico,
implacabil destin, tiranna sorte,
tutti v'invito, or che la morte io bevo,
a gustare il piacer della mia morte.
42/28. Ma tu, consorte amata,
non pianger no, mentre ch'io lieto spiro:
basta che ad incontrar l'anima mia
quando uscirà dal sen mandi un sospiro,
che a quel sospiro unita
l'alma mia sen verrà dove tu sei
e forse viverà nella tua vita.

nie potrafi uwolnić się
od swych męczarni.
Gwiazdy...

Odchodzi

SCENA IX

Ptolemeusz sam

«trzymając w dłoni kielich z trucizną»

PTOLEMEUSZ

Dlaczego jeszcze zwlekacie,
opieszale wargi,
by kilkoma łykami ugasić pragnienie
ślepej furii mojego złego losu?
Jeśli tych kilka kropeł
zada mojemu sercu
upragnioną śmierć,
nie będą trucizną,
lecz litościwym lekiem na moje nieszczęścia.
Nieludzki bracie, zwyrodniała matko,
nieuczciwy Araspe, bezlitosna Eliso,
bóstwa czy furie z Nieba, wrogie Niebo,
bezwzględny losie, okrutne przeznaczenie,
wzywam was teraz, gdy wypijam śmierć:
przybądźcie, by smakować rozkosz mojej śmierci.
Lecz ty, najdroższa żono, ty nie płacz,
gdy ja z radością oddaję swe ostatnie tchnienie.
Wystarczy, że wyślesz jedno westchnienie
na spotkanie mojej duszy, kiedy wyjdzie z piersi;
złączona z tym westchnieniem,
moja dusza wszędzie podąży za tobą
i może będzie żyła w twoim życiu.

43/29. Stille amare, il mio labro costante
tutte in sé già vi prende a libar,
e ha timor che la mano tremante
una sola ne possa versar.
Stille &c.

Beve.

SCENA X

Elisa e Tolomeo

ELISA

Ferma, fermati, ingrato. Bevesti già?

TOLOMEO

Sì sì, bebbi, o crudele,
ma quell'empio liquore
per lacerarmi il core
è di te men possente,
e di morte l'aspetto ora sol temo
che al mio morir esser tu vuoi presente.

ELISA

Tolomeo, l'amor mio mal ricompensi,
l'amor mio che cangiarsi
poté in rabbia e furore,
perché era più che amore.
Conoscerlo se vuoi,
anche adesso tu puoi,
che a dispetto del mio, del tuo germano
ti porto in quest'antidoto la vita.

TOLOMEO

Krople goryczy, moje wierne usta
zaraz was zakosztują,
obawiają się tylko, że drżąca dłoń
może choć jedną wylać
Krople...

Pije

SCENA X

Elisa i Ptolemeusz

ELISA

Wstrzymaj się, nieszczęsny. Już wypileś?

PTOLEMEUSZ

Tak, wypilem, okrutna,
lecz ten zdradziecki trunek
ma mniejszą niż ty moc,
by mi rozerwać serce;
umierając, boję się tylko tego,
że zechcesz być obecna przy mojej śmierci.

ELISA

Ptolemeuszu, źle odpłacasz za moją miłość,
miłość, która potrafiła się zmienić
w furię i wściekłość,
bo była więcej niż miłością.
Jeżeli chcesz ją poznać,
możesz to zrobić jeszcze teraz,
gdy wbrew mojemu i twojemu bratu
w tym oto antidotum przynoszę ci życie.

PTOLEMEUSZ

E pensi ch'io da te prender la voglia?
Ma pur la prenderò, se me la doni;
solo in Seleuce mia, che vita ed alma
ha di me nel suo petto,
se a lei tu la conservi, allor potrai
del viver mio nell'ultimo momento
rendermi meno ingrato e più contento.

ELISA

Perfido, ed a tal segno
giungono i scherni tuoi? Per la rivale
mi preghi, e quando vita a offrir ti vegno
di gelosia m'uccidi? Or dunque mori,
già che antepor la morte
all'amor mio ti piace.
Mori, e vanne morendo
ove Seleuce tua forse t'aspetta,
ch'il sangue suo, poiché non può d'amore,
m'ha già reso il piacer della vendetta.

TOLOMEO

Barbaro iniquo mostro,
di crudeltà fiera inumana ed empia,
Furia del cieco abisso,
tu di quel sangue amato ed innocente
bagnata puoi venir senza rossore
avanti agl'occhi miei, né temi i dardi
d'un Ciel vendicatore
o del mio ciglio irato almeno i sguardi?
Ma vieni pur, vieni, trionfa e godi,
anche al secondo scempio
inalza pur su l'innocenza oppressa
al tuo crudele orgoglio altare e tempio.

I sàdzisz, że zechcę przyjąć je od ciebie?
A jednak je przyjmę, skoro mi je dajesz;
lecz tylko w mojej Seleuce, która już ma w swej
piersi moje życie i duszę.
Zachowując je dla niej, możesz
sprawić, że w ostatniej chwili życie
wyda mi się trochę miłsze i mniej nieznośne.

ELISA

Zdrajco, to tak ze mnie
szydzisz? Prosisz o względy dla rywalki,
a kiedy przychodzę, by darować ci życie,
zabijasz mnie zazdrością? Umrzyj więc,
jeśli przedkładasz śmierć
nad moją miłość.
Umrzyj, i umierając idź tam, gdzie
być może czeka na ciebie twoja Seleuce,
bo jej krew, choć nie mogła dać mi rozkoszy
miłości, dała mi już rozkosz zemsty.

PTOLEMEUSZ

Potworna, nieludzka bestio,
okrutna i bezlitosna,
furio ze ślepej otchłani
skapana w ukochanej, niewinnej krwi,
bezwstydnie stajesz przede mną,
nie bojąc się strzał
mściwego Nieba
czy choćby moich gniewnych spojrzeń?
Więc chodź, no chodź, triumfuj i ciesz się
także z drugiego mordu,
na uciśnionej niewinności wznies
ołtarz i świątynię dla swego okrucieństwa.

44/30. Eccoti l'altra vittima che omai
per l'interne ferite
ti prepara il mio seno egro ed esangue.
Sento che l'alma amante
per volar al suo ben rompe i suoi lacci,
sento languir le piante,
sento di morte il gelo,
e già con fosco velo
mi adombra il ciglio. Godi pur, tiranna,
di vedermi morir, ch'io godo ancora
e moro già contento
perché più non ti vedo, e questo basta
a far ch'io mora senza alcun tormento.

Io moro, ahi lasso, io moro,

Seleuce mia, già spiro.

Nell'ultimo respiro.

Seleuce mia, t'adoro.

Io &c.

S'accascia privo di sensi.

ELISA

Già manca, oh dio, sento ch'alla sua morte
more ancor nel mio sen tutto lo sdegno
e rinasce l'affetto,
né più frenare il pianto
possono gl'occhi a sì funesto oggetto.
Ah prence sventurato,
ahi Elisa infelice, ah infausto amore,
ah crudo Araspe, ah troppo ingiusto fato.

45/31. Cielo ingiusto! Ma il Cielo non fu,
questo core il tiranno sol è.

Pure ingiusto anche, o Cielo, sei tu

Oto staje przed tobą druga ofiara,
nadstawiając swą pierś, słabą i zbolałą
od wewnętrznych ran.
Czuję, jak kochająca dusza rozrywa okowy,
chcąc lecieć za swoim szczęściem,
czuję, jak słabną stopy,
czuję chłód śmierci,
już ciemna zasłona
zasnuwa mi oczy. Ciesz się, gnębicielko,
widząc, jak umieram, bo i ja wciąż się cieszę,
umieram z radością,
że cię już nie widzę, i samo to wystarczy,
żebym umierał nie cierpiąc.

Ja umieram, nieszczęsny, umieram,

o moja Seleuce, już oddaję ducha.

Moja Seleuce, wielbię cię

swoim ostatnim tchnieniem.

Ja...

Osuwa się bez zmysłów

ELISA

Już odchodzi, o Boże, czuję, że razem
z jego śmiercią umiera w moim sercu
cały gniew i odradza się uczucie;
ten straszny widok sprawia,
że moje oczy nie mogą powstrzymać płaczu
Ach, nieszczęśliwy książę,
ach, biedna Eliso, ach niefortunna miłości,
ach, okrutny Araspe, ach, zbyt okrutny losie.

Okrutne Niebo! Lecz to nie Niebo,
to serce jest tyranem,

Ale i ty, o Niebo, jesteś okrutne,

mentre ancora non fulmini me.

Cielo &c.

Parte.

SCENA ULTIMA

Araspe, Alessandro, Dorisbe e poi Seleuce e tutti

ARASPE

Eccoti, o prence, il tuo germano, e spero
di farne a te così più grato il dono.

ALESSANDRO

Giusti Cieli, che vedo?

Sono in Cipro o pur sono

di Libia e di Cirene

fra le inospite arene?

Ma libiche ceraste o tigri ircane

non offendono mai chi non le offese.

Da chi dunque il tuo core

a incrudelir con l'innocenza apprese?

Pensasti, o traditore,

che avesse nel mio petto,

come nel tuo, la fellonia ricetto,

ma vedrai con tuo danno

che sol contro i tiranni io son tiranno.

Vedrai quale al tuo regno

strage e ruina oggi per me sovrasta

e che a pagar di Tolomeo la vita

la tua sola non basta.

ARASPE

skoro nie zsyłasz na mnie gromu.

Okrutne...

Odchodzi

SCENA OSTATNIA

*Araspe, Aleksander, Dorisbe, później Seleuce i
wszyscy*

ARASPE

Książę, oto twój brat, mam nadzieję,
że z radością przyjmiesz mój dar.

ALEKSANDER

Wielkie Nieba, co widzę?

Jestem na Cyprze

czy też wśród niegościnnych piaszków

Libii i Cyreny?

Ale libijskie węże i hyrkańskie tygrysy

nie robią krzywdy temu, kto ich nie skrzywdził.

Od kogo więc twoje serce nauczyło się

okrucieństwa wobec niewinności?

Myślałeś, zdrajco,

że moje serce,

tak jak twoje, otworzyło się na zdradę,

ale zobaczysz, na swoje nieszczęście,

że jestem tyranem tylko wobec tyranów.

Zobaczysz, jaką rzeź i ruinę

zgotuję dziś twojemu królestwu;

zobaczysz, że twoje życie nie wystarczy,

by zapłacić za życie Ptolemeusza.

ARASPE

I tuoi sdegni non prezzo,
le minacce non temo,
titolo di tiranno e di crudele
che da te mi si dia
o poco o nulla curo.
Tolomeo già morì, già son sicuro
che alfin Seleuce è mia.

ALESSANDRO

Seleuce tua? T'inganni:
Elisa è a te sorella e a lei pur detta
coraggio eguale al tuo, massime eguali
di gelosia, d'amore e di vendetta,
per me Seleuce involta
nel proprio sangue or giace.

ARASPE

Ah perfida sorella, e tu m'hai tolta
dunque colei che sola
potea scusar l'eccesso
delle mie colpe? Or sì che ha ben ragione
con Alessandro il mondo, il Cielo, io stesso
di rendermi punito. Ma non voglio
che altra mano alla mia ne rubbi il vanto.

Vuol uccidersi.

DORISBE

Ferma, fermati, ingrato,
e quella man che contro il petto stendi
a me, come hai giurato, prima rendi.
Riconosci, o crudele,
Dorisbe in me, che amandoti fedele

Za nic mam twój gniew,
nie boję się grózb,
nie przejmuję się,
gdy mnie nazywasz
okrutnym tyranem.
Ptolemeusz już umarł, już mam pewność,
że wreszcie Seleuce jest moja.

ALEKSANDER

Seleuce twoja? Mylisz się.
Elisa jest twoją siostrą: tak samo odważna,
postępuje tak samo jak ty
w zazdrości, miłości i zemście;
myślę, że Seleuce leży
teraz skąpana we własnej krwi.

ARASPE

Ach, zdradziecka siostro! Więc to ty
odebrałaś mi tę, która jako jedyna
mogła być usprawiedliwieniem
dla ogromu moich win? Ma rację
Aleksander, a z nim cały świat, Niebo i ja sam,
chcąc mnie ukarać. Ale nie pozwolę,
by ten honor spłynął na inną rękę, niż moja.

Zamierza się zabić

DORISBE

Nie rób tego, niewdzięczny,
a tę rękę, którą kierujesz ku sercu,
oddaj mi zgodnie z przysięgą.
Okrutny, rozpoznaj we mnie
wierną Dorisbe, która z miłości do ciebie

della paterna reggia
lasciò le pompe sol per farsi tua,
già che altro non potea suddita e serva.

Riconoscila, e pria di darti morte
la fé che a lei giurasti almen osserva,
e a te, signor, sovvenga
che il tuo favor poc' anzi m'hai promesso,
mentre anche io mi sovvegno
che renderti il fratel già ti promisi,
ed ora te lo rendo
vivo e non già, come lo credi, estinto.

Araspe, che era accinto
a dargli **con velen** morte crudele,
da me, cui ben sapea
esser nota d'ogn'erba la virtude,
tal ne cercò che al suo voler tiranno
servir potesse con sicuro evento.

Ma con pietoso inganno
quella che n'ebbe sol rendea sopiti
per poco tempo, e non già spenti i sensi.
Ed ecco **che, cessando**
l'effetto omai dell'assorbito umore,
dal letargo egli pur si va destando.

ELISA

Che piacer!

ALESSANDRO

Che portento!

ARASPE

Che stupore!

porzuciła zbytki ojcowskiego pałacu
tylko po to, by nie mogąc być z tobą,
stać się twoją poddaną i służką.

Rozpoznaj ją i zanim zadasz sobie śmierć,
dochowaj przynajmniej danej jej przysięgi:
pamiętaj, panie że niedawno
obiecałeś mi swoją przychylność,
ja też pamiętam,
że obiecałam ci oddać brata,
i teraz oddaję ci go
żywego, a nie martwego, jak ci się wydaje.

Araspe, powziąwszy zamiar
zadanie mu okrutnej śmierci od trucizny,
wiedząc, że dobrze znam moc
wszystkich ziół, poprosił mnie,
żebym mu znalazła taką, która pozwoli
skutecznie przeprowadzić zbrodniczy plan.

Ale ta, którą dostał,
dzięki litościwemu oszustwu
tylko na krótko uśpiła zmysły Ptolemeusza.
I oto teraz, **gdy kończy się**
działanie wypitego płynu,
budzi się z letargu.

ELISA

Co za radość!

ALEKSANDER

To cud!

ARASPE

Zdumiewające!

TOLOMEO

ridestandosi

Dove sono? Chi siete,
ombra o furie d'Averno?

Dov'è Seleuce mia? So che tra voi
albergar già non può l'alma felice,
ma perché a me non lice
di ritrovarla ancor? Qual nube ria
della sua luce i vaghi rai m'ingombra?

ALESSANDRO

Eccola, o Tolomeo,
ecco Seleuce tua viva e non ombra.

TOLOMEO

Viva Seleuce? E come? Ed io son vivo?

Esce SELEUCE

Sì sì, tu vivi, ed io pur sono in vita,
mercé del tuo germano.

46/32. Io vivo, mio bene

e sol m'è gradita

la vita per te.

Tu vivi e le pene

cangiar in diletto

potrai nell'affetto

che serbi per me.

Io &c.

TOLOMEO

Ah ben mi rendi

PTOLEMEUSZ

budząc się

Gdzie jestem? Kim jesteście,
cieniem czy furiami z Averno?

Gdzie jest moja Seleuce? Wiem, że wśród was
nie może przebywać szczęśliwa dusza,
ale dlaczego nie jest mi dane, by
znowu ją odnaleźć? Jaka złowroga chmura
zasłania piękne promienie jej blasku?

ALEKSANDER

Oto i ona, Ptolemeuszu,
oto twoja Seleuce żywa, nie zjawia.

PTOLEMEUSZ

Seleuce żyje? Jak to? Ja też żyję?

Wychodzi SELEUCE

Tak, tak, ty żyjesz, i ja także żyję,
dzięki twojemu bratu.

Ja żyję, mój najdroższy,

i tylko dzięki tobie

życie jest mi miłe.

Ty żyjesz, i będziesz mógł

zamienić cierpienia na radość

dzięki temu uczuciu,

które żywisz do mnie.

Ja...

PTOLEMEUSZ

Ach, dobra to zapłata za to,

l'averti io già del mar tolto allo sdegno,
ma se il mio ben mi rendi
per ricompensa a te cedo il mio regno.

ALESSANDRO

Tolomeo, lascia pria che questi lacci
sciolga un fratel che t'ama, e poi t'abbracci.

D'Egitto il regno è tuo: la madre estinta
oggi a te lo ridona.

Seleuce n'è regina; a lei non devi
toglier, per darla a me, quella corona;
a me cui basta sol per ogni impero
la bella man d'Elisa,
purché, deposto il suo rigor severo,
o per servo m'accetti o per consorte,
e a Dorisbe la fé mantenga Araspe.

ELISA

Obbedisco al destin.

ARASPE

Cedo alla sorte.

ELISA

Prencipe generoso, a te mi dono.

ARASPE

Bella, se non mi sdegni, a te ritorno.

SELEUCE

Mio ben.

TOLOMEO

że ocaliłem cię od gniewu morza;
lecz jeśli ty oddajesz mi ukochaną,
ja z wdzięczności oddaję ci swoje królestwo.

ALEKSANDER

Ptolemeuszu, pozwól najpierw, że twój kochający
brat wyswobodzi się z więzów, aby cię uściskać.

Królestwo Egiptu jest twoje: oddaję ci je dziś
zmarła matka.

Seleuce jest jego królową, nie możesz
mi oddać korony, która jej się należy;
a mnie za wszystkie królestwa wystarczy
piękna ręka Elisy,
jeśli tylko, odrzucając surowość,
przyjmie mnie za sługę albo małżonka;
Araspe niech zaś dochowa wiary Dorisbe.

ELISA

Jestem posłuszna przeznaczeniu.

ARASPE

Poddaję się losowi.

ELISA

Szlachetny książę, jestem twoja.

ARASPE

Piękna, jeśli mnie nie odtrącis, wracam do ciebie

SELEUCE

Moje szczęście.

PTOLEMEUSZ

Mia vita.

ALESSANDRO

Oh fortunato giorno.

SELEUCE

Lieto giorno
in cui Sol non si oppone
alla gloria la face d'amor,
e a chi sa meritar le corone
il disprezzo ne accresce l'onor.
Lieto &c.

Moje życie.

ALEKSANDER

O szczęśliwy dniu.

SELEUCE

Radosny to dzień,
w którym światło miłości
nie przeciwstawia się chwale,
a honor opromienia tego, kto
umiał wzgardzić zdobytą koroną
Radosny...